47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2485 ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1912 ԱՊՐԻԼ 4-17

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I EFKIAR
54 Grand' Rue de Pera, Pera 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՏ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանկական Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افكار ارمنيجه يومى غزته
صاحبى امتياز اوخانس فريد
٥٤ نومرولو عدد جادهسنده خانهسى باب عالى

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԵԱՆ	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՌԱՄՍՅ.
Պոլսոյ համար	80 Ղրշ.	45	25 Ղրշ.
Դաւառներու համար	80 „	45	25 „
Արտասահմանի „	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրշ., մէկէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւանդ պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐԾԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ

Ա. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ.—

Սանասարեան հաստատութեան մէջ, մէկը այն ուսուցիչներէն որոնք խոր կերպով ազդած են իրենց սաներուն և որոնք համակրանքի առարկայ եղած են բոլոր հին ու նոր սաներու։ Ումիկեանի հետեւեալ է Աստուածատուր Խաչատուրեան։

Իր դասախօսած նիւթերն են, առաւելապէս, Հայերէն լեզու իր մասերովը, գրագիտական ու եկեղեցական-քննական պատմութիւն։ Նիւթերը միայն չէ՛ն որոնք սիրելի պիտի ընէին զինքը իր սաներուն, այլ ինքն է որ, իր սեփական ըմբռնումներն ու իր դասաւանդութեան առանձին մեթոդը դնելով այդ առարկաներու մէջ, իբրև յատուկ ես մը, մշակուած ու զարգացած ես մը, ինքզինքը յարգելի ու սիրելի ընծայեցուցած է իր ուսանողներուն, անշուշտ առանց փոյթ ունենալու թէ անոնք պիտի սիրեն զինքը կամ ոչ, որովհետեւ սիրելի ըլլալը անկախ է սիրելութենէ։

Իր նիւթերու մասին ունի պէտք եղածէն աւելի հմտութիւն. Հայ լեզուի համար ցարդ եղած բոլոր քննական գրուածքները, գերմաներէն, ֆրանսերէն և ռուսերէն, ծանօթ են իրենց բնիկ բարբառներովը։ Ինքնական պատմութեան մասին ալ նոյնն է, և ինքը, այդ ճիւղին մէջ, հեղինակի մը դիրքին վրայ է իր ֆրանսերէն մէկ հատորովը։ Կրօնքի պատմութեան մասին թէև ցարդ ոչինչ ունի, կարծեմ, հրապարակի վրայ, բայց իր ձեռագիրները շատ են այդ մասին։

Այս ամէնուն վրայ պէտք է աւելցնել մանրակրկիտ ծանօթութիւն մեր երկրին. ան գիտէ, իր դրպանի անկիւններուն պէս, մեր հողերը իրենց բաժանումներովը, սարերովն ու ձորերովը, ծովերովն ու ծովակներովը, գետերովն ու գետակներովը, առուներովն ու վտակներովը։ Ու այդ "գիտէ" բառով պէտք չէ ըմբռնել քարտէսներու վրայ քաշուած ծուռ ու մուռ գիծեր, ընչին կէտեր, շրջանակներ, այլ, մեծ մասամբ, իր աչքովն ու սրտով, իր ձեռքովն ու ղէմքովը, խանդակաթ շփումներ անոնց հետ։

Այդ անձնաւորութիւնը որ այնքան սէրերով բեռցուած է՝ բնականաբար իր սաներուն համար պիտի դառնար ըլլալ ազբիւր մը հոգի, քարի, սարի և սրբի տաք սէրերու։ Ատով է որ Խաչատուրեան եղած է ինքնին շատ սիրելի, տարիներէ ի վեր, իր աշակերտներուն, ամէն շրջանի մէջ։

Եթէ, Սանասարեանի մէջ, չըլլար Խաչատուրեան մը, հարկ էր ստեղծել ճիշտ անոր պէս, նոյն հոգիով, նոյն հմտութիւնով, նոյն կոչումով մէկը։ Եւ անշուշտ ան կամ անոր պէս մէկն էր որ համապատասխան պիտի ըլլար բարերարին հոգիին։ Կարապետ Եղեանց, Ա. կտակակատարը, ստէպ կը դրէ եղեր թէ մի՛ մոռնաք Եղիշէն։ ուսանողները թող լաւ սորվին այդ դրքոյկը։ Ու "Եղիշէն" խորհրդանշան մը եղած է, փոխանակ հաւկցնելու լռելեայն թէ Սանասարեան Հաստատութիւնը, իբրեւ կրթական յարկ Թուրք—Հայաստանի ուսանողութեան ընդհանուր զարգացմանը, առաւելապէս պէտք է մշակէ հայագիտութիւնը, հայ լեզուն, կրօնքը, պատմութիւնը, ցեղը, տեղը, իր հինովն ու նորովը։ Այդ պայմանները, անտարակոյս, կրնան լցուիլ միմիայն Խաչատուրեանի մը ձեռքով, և յաջողապէս։

Երբ Խնամակալութիւնը տեսչութեան պաշտօնին կոչեց զանի, արդէն գիտակ էր թէ Խաչատուրեանը իր սեփական տեղը կը գրաւէր ուսուցչական կազմին մէջ. ամէնէն յարմար կարգադրութիւնն էր որ եղաւ՝ վերջ մը դնելու այն ծփանքներուն որոնց մատնուած էր հաստատութիւնը տարիներէ ի վեր։

Ահաւասիկ Խաչատուրեանը քանի մը կարճ ու հակիրճ գիծերով։

Իսկ այսո՞ր։ Ան "կուսակցական" է կ'ըսուի. այ՛ինքն թէ Խաչատուրեանը ա՛լ իբր դէն գցած իր գործը որու պատրաստուած է իր բոլոր կեանքովը, և, յիսունամեայ գրչեթէ, ա՛լ ուրիշ բան չպիտի ընէ եղեր եթէ ոչ "դաշնակցական" հող պատրաստել։

Շա՞տ ողորմելի խօսքեր են ատոնք. Խաչատուրեանի պէս պատրաստուած ուսուցիչ մը, իր սաներուն համար, ա՛յնքան ըսելիքներ կ'ունենայ իր գրութիւններէն, մեր քննական պատմութենէն, հայ լեզուի ուսումնասիրութենէն, կրօնքէն, հողէն ու տեղէն։ ցեղէն ու սարէն, որ, անտարակոյս, հաղիւ թէ միջոց կրնար գտնել՝ բոպէ մը իսկ իր չարախօսներուն մարդը ըլլալ։

Խաչատուրեանը, մեծ երեսուն տարուան ունեցած գրական, դրական ծանօթութիւններով, իր առանձին կոչումովը որ զօրեղապէս իրեն սեփականեցուցած է զինքը, իր մտքովն ու սրտովը, ինքնիրեն առանձին "կուսակցութիւն" մըն է հայերէնի, հայ կրօնքի և քաղաքականութեան, հայ ցեղին ու հայ հողին կուսակցութիւնը։ Ցիսունէն ետքը, այդքան տարիներու մէջ, արդէն իր ծալքերն առած մտքի մը և սրտի մը վրայ չէր կրնար պատուաստուիլ ուրիշ "կուսակցութիւն" մը։ Շատ հասկնալի է սա։

Ու ի՞նչ է այսօր "կուսակցութիւն" ըսուած այդ ահաւոր բառը։ Փա՞ռք Աստուծոյ, յեղափոխութեան շրջանի մէջ չենք, կռուական գունդերու, տանողի ու բերողի, զանազան պաշտօնի մարդոց պէտքը չկայ. մանաւանդ թէ Դաշնակցութիւնը դարձեր է բաց ճանչցած է գաղտնի անկաշկանդ ազատութիւնը ո՛և իցէ քաղաքական-յեղափոխական կուսակցականութենէն։

Ի՞նչ է ուրեմն սա։ Նեղը ինկած աջեն՝ առձեռն պատրաստ փաստ մը, խայծ մը մէկուն գլխուն փոթորիկ հանելու։ Այդ աղաղակին ներքեւ, այսուհետեւ իսկապէս պէտք է խմանալ թագուն շահեր, գաղտագողի դիտաւորութիւններ՝ գունագծելու համար ան ինչ որ ցած և ստորին է կարդ մը մարդոց մէջ՝ ընդհանրական խնդիրներու շուրջը։ Ո՞ւր է, ի՞նչու Պոլսի մէջ. խեղդուեցան այդ ձայնարկութիւնները, ինչո՞ւ ուսուցիչ և ուսանողութիւն իրենց գործովը կը զբաղին խաղաղօրէն. ի՞նչու ... որովհետեւ ա՛լ արժէք չի տրուիր այն սին ու դարտակ ձայնարկութեանը, թէ "կուսակցութիւն կայ"։

Ճիշտ է որ Խաչատուրեան, մեր փոթորիկներու սեւ օրերուն մէջ, չէր կրցած անտարբեր գտնուիլ դէպի իր հայրենիքը մասնաւորապէս, ի հարկին՝ իր ունեցած փոքր խնայողութիւններէն բաժին իսկ հանած է և իր հացը բաժնած անոնց որ հրացանը դրած անութի ներքեւ, կը վազէին վտանգին վայրը, մահը աչքերնին, փրկութեան հաւատքը սիրտերնուն մէջ։ Բայց եկեալ ըսել թէ Սանասարեան Հաստատութիւնը այսօր կուսակցութեան վայր ըրած է, ատ կ'ենթադրէ չըմբռնել իրեն պէս ու իր շարքին վրայ գտնուող ուսուցչի մը հոգին, իր գործն ու կարեւորութիւնը կրթական բարձր հաստատութեանը։

Ահաւասիկ Պոլսի կեդրոնականը. այդ տեղ կը գտնէք, առաջին ձեռքի վրայ, զո՛ւտ կուսակցական ուսուցիչներ, կուսակցութեանց տալ համակիր ուսուցիչներ, և սակայն գաղտագողական այս շրջանի մէջ, դարտակ կիրքերու տեղ արուած չէ, ոչ ոք կը համարձակի տակաւ և ճնշուած ճիչովը աղաղակելու թէ "կուսակցութիւն կայ"։

Սանասարեանի հարցի մը շուրջը այդ ճիչը, կոտրտուած և խրատպտ, կը բարձրանայ ուղղուած բոպէին, որովհետեւ, այդ դարտակ ձայնը կրցած է իր արձագանգը գտնել խնամակալութեան ծոցին մէջ, շահամոլներ կան որոնք գիտեն թէ լաւ զենք մըն է ատ տակաւին իրենց ձեռքը, և ատով կրնան չունեցած իրաւունքներ ձեռք բերել։

Կո՞ սակցութիւն կայ, թաքթաքուր աղաղակին ներքին կողմն է ատ։

Աւ երե՛ք։

ՀՐԱՆԴ

ՈՍԿԵՐԻՉՆԵՐԸ ԵՒ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԿԵՆՑԱՂԸ

Աշխարհս ամէնէն հին արուեստներէն մէկն է ոսկերչութիւնը։ Մարդկային ընկերութեան առաջին շրջանին մէջ իսկ, կիներուն քով տեսնուած է զարդարանքի համար սէրը։ Դարերով հողերուն տակ թաղուած հին չէնքերուն մէջ կատարուած հետախուզութիւնները երեւան հանած են պուրեստի գործեր որոնք յատկապէս կիներու կողմէն գործածուած են։ Կարելի է զանոնք Թանգարաններու մէջ տեսնել։ Ամէն ազգի մէջ կիները զարդարուելու փափաք ունին։ Բնականաբար քաղաքակրթութիւնը, սովորութիւններ, միջավայրը իրենց որոշ ազդեցութիւնը ունին այս մասին։ Անշուշտ Ափրիկէի ցեղերէն մէկուն պստկանող կին մը և Լոնտոնի սալօնի մը մէջ ժուռ եկող տիկին մը միևնոյն կերպով չեն զարդարուիր։ Ցորչափ կիները ըմբռնած են թէ պարտաւոր են, ապրելու համար, հաճելի երեւալ իրենց այրերուն, զարդարանքը նկատած են իրենց համար իբր բացարձակ անհրաժեշտութիւն մը։

Կնոջական զարդարանքներու շինութեան յատուկ արհեստներուն մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ ոսկերչութիւնը։ Թուրքիոյ մէջ, ատենօք, ոսկերչութիւնը ծաղկեալ վիճակ մը ունէր, կ'ըսեն աւելորդ է ըսել որ այս արհեստը շատ յետադէմ վիճակի մէջ է այսօր։ Ադամանդ յղկելու համար նոր գործիքները կը պակսին հոս, ինչպէս կը գտնուին Եւրոպայի մէջ։ Սակայն այս արհեստը փճացած չէ։ Ոսկերիչի մը բացատրութիւնները լսեցինք այս մասին։ Կարելի է որ Թուրքիոյ մէջ հարստութիւն չի կայ առջուան պէս, հարուստներուն թանկագին առարկաներէն մէկ մասը դուրս գացած է, զոր օրինակ գահընկէց Սուլթանին գոհարեղէններն իսկ մեր հրապարակին վրայ չէ որ ծախուեցան, Բարիզի հրապարակին վրայ աճուրդի դրուեցան։ Հոս չի պիտի խօսինք ոսկերչութեան արհեստին վրայ։ Միայն պիտի մէջ բերենք ոսկերչի մը բացատրութիւններն իսկ նիւթին վրայ։ "Ես, ըսաւ, յիշեալ ոսկերիչը, թէ իմ արուեստիս և թէ առուտուրիս սիրահար եմ. այս՝ կը չահիմ. սակայն միևնոյն ժամանակ այս արհեստին և այս առուտուրին համար բուռն ճաշակ ունիմ։ Որքան ալ հրապարակին վրայ կայունութիւն տիրէ, զիները աւելի կամ նուազ բարձրանան կամ իջնեն, մեր ապրանքները իրենց արժէքը չեն կորսնցներ։ Եւրոպա մենէ կ'առնէ գոհարեղէններ, և զանոնք տարբեր ձեւերու կը վերածէ, սակայն անոնց արժէքը միևնոյն արժէքն է։ Եւրոպա մեզի կը ծախէ գոհարեղէններ և մենք զանոնք աւելի սուղ զիներով ձեւերու կը վերածենք. ինչ որ աւելի կ'անցնի, օղ, ապարանջան, փողկապի գնդասեղ, այն ձեւին կը վերածենք և նորէն կը ծախենք։ Ապրանքը ոչ կը փտի, ոչ կ'ուրուի, ամէն ժամանակ ապրանք է։ Օրերով կը սպասենք, սակայն օր մը կու գայ և պարապ անցած օրերուն շանը կը հանենք. կ'առնենք, կը վաճառենք, նորէն կ'առնենք... այս շարժումը մեզի ոսկիներ կը թողու... ոսկերչութեան ճաշակ ան թէ ուր է... մենք ոսկերիչներս կնանքին տեւականութեան, մարդկութեան այս ձեւով տեւականութեան պատճառներէն մին եթէ նկատենք մեզ՝ չափազանցած չենք ըլլար։

Աշխարհի մէջ կնանքի տեւականութեան նպաստող այժ մը գոյութիւն ունի։ Սիրոյ և յարգութեան ուժն է։ Այսպէս է անա կենդանական ինչպէս և բուսական աշխարհին մէջ։ Եթէ այրերը կիներուն, կիները այրերուն համար հակում չունենան՝ ի՞նչպէս կը կազմուին ընտանիքները։ Երբոր անհրաժեշտ է այդ հակումին նիւթական արտայայտութիւն մը տալ՝ մենք ոսկերիչներս՝ կը միջամտենք։ Այդ նիւթական արտայայտութիւնը ուրիշ բան չէ բայց եթէ գոհարեղէնը։ Անգամ մը մեր երկրին սովորութեանց վրայ անկարկ մը նետենք. այր մը և կին մը ընտանիք մը կազմելու, զաւակներով միասին ապրելու համար երբոր կ'ամուսնանան, այրը առային խօսքը դեռ չըսած իր կնոջ երեսուսէ կուտայ. գոհարեղէնները, ոսկեղէն թանկագին առարկաները այր և կնոջ միջև տեսակցութեան իբր միջոց կը ծառայեն։ Այր և կնոջ միջև կռիւ մը, վէճ մը կը ծագի, մէկուն զգայութիւնը, միւսին բարկութիւնը պատճառ կը դառնայ յարաբերութեանց ցրտացումին։ Երկանը կողմէ կնոջ տրուած ադամանդի մը, զոյգ մը օղի, ադամանդէ մատանի մը նուէրը ցրտութիւնը կը փարատէ։ Մենք՝ ոսկերիչներս՝ այս կերպով հաշտութեան միջնորդ մը հանդիսացած կ'ըլլանք այր եւ կնոջ միջև։ Ցմնական օրերու առթիւ, կամ այր մարդուն դիւրակեցիկ ժամանակներուն մէջ, իր կնոջ ըրած մէկ նուէրը ընտանիքին մէջ ծագած վէճերը կը փակէ։

Այսպէս ուրեմն ոսկերչութիւնը և ոսկերչական արուեստին թանկագին արտադրութիւնները և նորութիւնները ընտանեկան կեանքին կանոնաւորիչն են։ Ընտանեկան կեանքին մէջ սէրը դրգռող, այր և կնոջ միջև բարեկամական կապերը պահող, ընտանեկան ծոցին մէջ բարկութիւնները, ցրտութիւնները ջնջող միջոցը միևնոյն ժամանակ ցեղին տեւականութեան, մարդկային սերոյն յարատեւութեան կը ծառայէ։ Աշխարհիս որ անկիւնն ալ դնուիք՝ սերոյ ամէնէն աւելի օժանդակ տարրը զոհարեղէններն են։"

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՍՕՓԻԱ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ

"ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՏԱԿԱՒԻՆ ԱՆԶՆՈՒԼ Է"

Աթէնքի թղթաթերը երէկ բաւական ժանրամասնութիւններ բերաւ այն միջադէպին վրայ որ ծագեցաւ վերջերս Յունաստանի մէջ՝ Սօֆիա իշխանուհիին դէմ կառավարական մամուլին բացած պայքարին մասին։ Միշտ կ'ըսենք, որովհետեւ կարելի չէ ուրիշ բառով որակել։

Ահա թէ ի՞նչ անցած դարձած է։

Յունաստանի գահաժառանգ իշխանուհին սպաներուն նիզակակցութեան հնչակումէն ի վեր՝ որուն մէկ հետեւանքը եղած էր գահաժառանգ իշխանին և միւս արքայազուն իշխաններուն հեռացումը բանակին ծառայութենէն, կը թուէր ոխ պահած ըլլալ սպաներուն։ Իշխանուհին ասոր ապացոյցը տուաւ մէկէ աւելի անգամներ, և մասնաւորաբար, խուսափեցաւ ներկայ գտնուելէ այն հանդիսութիւններուն, որոնց մէջ պիտի կրնար հանդիպիլ սպաներուն։ Իշխանուհին նոյն իսկ ճամբորդութիւն մը ըրաւ ներկայ չը զբաղուելու համար պատտին մէջ, աշխարհի հանդէսին։ Արքայազուն իշխանուհիին այս ընթացքը շարունակուեցաւ նոյն իսկ Քոնսթանթին իշխանին բանակին մէջ վերահաստատուելէն վերջ։ Բուռնցաւ նոյն իսկ թէ իշխանուհիին տրուած բոլոր յորդորները ապարդիւն մնացած էին։

Յունաստանի ապագայ թագուհիին այս ընթացքը այն ատիճան դժնդակ տպաւորութեան մը տակ թողած էր բանակն ու Աթէնքի ընկերութիւնները որ թերթերը միջամուխ եղան։ Եւ, ինչ որ նշանակելի է, կառավարական մամուլն էր որ սկսաւ պարսաւել իշխանուհին, մինչդեռ ընդդիմադիրները, բնականաբար, հակառակը ի գործ դրին։

Աթէնքի "Բաթրիս" թերթը՝ որ վարչապետ Մ. Վենիզէլոսի օրգանն է, բացայայտօրէն ըսաւ որ "Յունաստանի ապագայ թագուհին, դժբաղդաբար չհետեւեցաւ թագաւորին և թագուհւոյն օրինակին որոնք յարմարած էին նոր ռէժիմին"։ Վարչապետին օրգանը ըսաւ նաև թէ հանրային կարծիքը (անոնք որ ճշմարտութիւնը լսել կ'ուզեն) կը խորհի որ Յունաստանի ապագայ թագուհին, յոտ տրամադիր չերեւար իրաց նոր կարգերուն և վերջացուց՝ յայտնելով թէ կը յուսայ որ գահաժառանգ իշխանուհին պիտի ուզէ մոռնալ անցեալ ժամանակամիջոցի մը առաջին տպաւորութիւնները և նկատի պիտի առնէ թէ ազգային անհրաժեշտ պէտք մըն է ընտանեալ նոր ռէժիմին որ ստեղծուեցաւ ժողովուրդին կողմէ։ Վարչապետին օրգանը ըսաւ նաև թէ, այնպիսի պահու մը երբ կատարեալ է բանակին և արքունիքին միջև տիրող յարաբերութեանց վերահաստատումը, Յունաստանի և արքայազուն իշխանուհւոյն չակը

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ (29)

ՄՐԱՑ ԲԻՒՐԱՑ

ՈՐԴԵՍՊԱՆ ԾՆՈՂՔԸ

(ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՎԷՊ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ)

Թ.

"ԹԱՆ»Ի ԹՂԹԱԿԻՑԸ

— Ահաւասիկ առէք այս փոքրիկ գումարը, յարեց Արծուիբունեան, լրացուցէ՛ք ձեր ընտանեկան պէտքերը, և առանց յապաղելու, եթէ կարելի է, այս դիշերուան կառախումբով մեկնեցէ՛ք, սիրելիս։

Եւ երեք ոսկի դրաւ իր պաշտօնակցին ափը։

Մէնչիլէի պարտէզէն դուրս եկան և քիչ մըն ալ ճամբան խօսակցելէ յետոյ, բաժնուեցան իրարմէ։

Բանասարեան նոյն դիշերուան շոգեկառքով Գահիրէ մեկնեցաւ, իսկ Արծուիբունեան, այն դիշերը, մինչեւ կէս դիշեր Լուվրի սրճարանին մէջ անցուց, եւրոպական զանազան թերթեր քաղելով։

Անցան մէկ քանի օրեր, անցաւ ամբողջ չաբաթ մը, և Բանասարեանէն ոչ մէկ լուր Արծուիբունեան կը տառապէր, ո՛ և է կերպով մը չէր կրնար մեկնել իր պաշտօնակցին լռութիւնը. արդեօք հիւանդացա՞ւ, կ'ըսէր ինքնիրեն, արդեօք բոլորովին մոռցա՞ւ զինք, դրժե՞ց արդեօք իր խոստումին դէմ։ Եւ հաղար ու մէկ ենթադրութիւններով ինքզինք կը չարչարէր։

Այսպէս, ամբողջ երկու չաբաթներ զո՛ւր սպասելէ յետոյ, որոշեց ինք անձամբ մեկնիլ Գահիրէ, երթալ գտնել իր ընկերը, խմանալու համար այս երկարատեւ լռութեան գաղտնիքը։

Զորեքշաբթի կէս օրէն առաջ, ժամը տասնուկէսին միջոցները, Գահիրէի կայարանէն դուրս կ'ելլէր Արծուիբունեան և Լեզազէքիէլ տանող եկեղտրակառքին մէջ կը նստուէր։

Տասը վայրկեան ետքը վար իջաւ Աթաէլ-Հատրա կայարանը, և դիմեց "Նափիյէ» սրճարանը, որ այն տարին վարձուած էր Հայկական Բարեգործական ընկերութենէն և որ, հետեւաբար, հայկական սրճարանի մը վերածուած էր։

Արծուիբունեան արձանացած մնաց սրճարանին առջև, երբ նշմարեց Բանասարեանը, որ անհոգ նստած, նարկիլէ կը քաշէր։ Յետոյ, իր ներքին զայրոյթը զսպելով, մօտեցաւ և դրսէն ճօճելով։

— Օ՛... բացագանչեց, ո՞ղջ եք, բարեկա՛մ։

Բանասարեան չանթնար եղաւ, չէր սպասեր այս անակնկալին։ Շուտով ինքզինք ամփոփեց և անմիջապէս սուրճ ու նարկիլէ յանձնարարեց կառօնին։

Եւ երկու պաշտօնակիցները, քովէ քով նստած, սկսան մտերմական խօսակցութեան մը։

— Ո՞ւր էիր, բարեկա՛մ, հարցուց Արծուիբունեան հշնամքող չնչոով մը, գոնէ երկտո՛ղ մը թող հացնէի՛ր, գիտե՞ս որքան տառապեցայ։

— Ա՛խ, եղբա՛յր, յարեց Բանասարեան, տառապանքներէ նոր ազատած մէկու մը դժգոյն դէմքովը, չէ՛ք գիտեր, ինչե՛ր կրեցի, մահուընէ՛ աղատեցայ դրեթէ։

— Ի՞նչ պատահեցաւ, ընդմիջեց Արծուիբունեան, անցա՞ծ ըլլայ։

— Նամակները կորսուեցան, պատասխանեց Բանասարեան։

— Ի՞նչպէս։

— Լորտ Քրոմէրին ապարանքը գացի, շարունակեց Բանասարեան, լաւ կը յիշեմ, նամակները յանձնեցի բարապանի մը, և ես վարը բակին մէջ սպասեցի, սպասեցի, յուսալով թէ Լորտը պիտի բարեհաճէր զիս վեր կանչել, մէկ ժամէ աւելի բակին մէջ մնաց եկայ դուրս յուսացի, սպասեցի, ի վերջոյ, բարապանը մօտեցաւ ինծի և աղդարարեց մեկնիլ, մէկ քանի օրէն կրնաք վերադառնալ հոս, ըսաւ, և առնել պատասխանը։

— Է՛, յետո՞յ, հարցուց Արծուիբունեան։

— Ի՞նչ կրնայի ընել, շարունակեց Բանասարեան իր ոգեսականը, բարապանը պարզապէս կը վռնտէր զիս, չէի կրնար երկար ատեն սլքտալ լորտի մը պալատին կամարներուն տակ, առանց ետիս նայելու, հեռացայ։

— Յետո՞յ, հարցուց անհամբեր Աղեքսանդրիայէն նոր հասած պաշտօնակիցը, ուրիշ անգամ մը չը հանդիպեցա՞ր։

— Հանդի՛պեցայ, պատասխանեց Բանասարեան, չորս օր վերջը դիմեցի լորտին, դարձեալ սպասեցի բակին մէջ, ի վերջոյ նոյն բարապանը մօտեցաւ ինծի, և, դիտէ՞ք ինչ ըսաւ։

— Ի՞նչ ըսաւ։

— Ուրացա՛ւ նամակները, շարունակեց Բանասարեան, նոյնիսկ չուզեց զիս ալ ճանչնալ, և, փառաւորապէս (*) վռնտե՛ց զիս։...

Արծուիբունեան պիտի ճաթէր բարկութենէն, այնքան յուզուած ու զրդռուած էր իր ընկերոջ դէմ Սակայն, վերադոյն ճիգով մը զսպեց ինքզինք և լռեց։ Յետոյ, դառնալով,

— Բարեկա՛մ, ըսաւ, երկու չաբաթէ ի վեր ի՞նչ կ'ընէիր, ինչո՞ւ դէթ ինծի չէք գրեցիր ու չը հնազանդեցիր եղելութիւնը։

— Ի՞նչ, առարկեց Բանասարեան, ա՛յնքան անգո՞ւթ կը կարծէք զիս և ա՛յնքան ապո՞ւշ որ ձեզի խմաց տայի այս դժբաղդութիւնը։

— Լա՛ւ յարեց Արծուիբունեան զսպուած զայրոյթի չէշտով մը, հիմա ի՞նչ կ'ընես, ի՞նչով կը զբաղիս։

— Անգլիերէնի մէկ երկու դասեր ճարեցի, պատասխանեց Բանասարեան, և առայժմ ատով կ'ապրիմ, ի՞նչ ընեմ...

— Շա՛տ լաւ, շա՛տ լաւ, կրկնեց Արծուիբունեան, դառն ժպիտով մը, չնորհակալ եմ, դէպ առ դէպ գործադրած էք ձեր խոստումը։

Եւ սուրբը կէս խմած ու նարկիլէն այնպէս ձգելով, ոտքի ելաւ, առաւ քալեց առանց մնաս բարովի, ուղղուելով դէպի Մուսքիյէ փողոցը երթալու համար Հայոց եկեղեցին, ուր պիտի փնտռէր Ագիզ Պաճարիս պէյը, որուն այցեցարտ մը բերած էր Աղեքսանդրիոյ կարեւոր բարեկամէ մը։

(Շարունակելի)

ՈՐԴԵՍՊԱՆ ԾՆՈՂՔԸ

կը պահանջէ որ բաժանման ոևէ հետք չմնայ, ոչ ալ անհամաձայնութիւն մը գոյութիւն ունենայ արքունեաց մէջ, ինչ որ բնականաբար պիտի դպի յոյն ժողովուրդին զգացումներուն և արժանապատուութեան։

Շահիկան է դիտել տալ որ այս լեզուն զոր կը գործածեն նաև միւս կառավարական օրգանները, «Քէրի» և «Էսթիա» կը զուգադիպի Բօրֆու զանուելուն Վիլհէլմ կայսր որուն, ինչպէս յայտնի է, քոյրն է Յունաստանի գահաժառանգ իշխանուհին։ Ընդդիմադիր թերթերը առիթը դտած համարեցին յայտնելու թէ Վիլհէլմ կայսր ճիշտ այս պատճառաւ չընդունեց վարչապետ Մ. Վենիցէլօսը։ Այս թերթերը առաջ գացին ըսելու մինչև իսկ թէ կայսրը նեղացած է Յունաստանի, Վենիցէլօսի կառավարութեան հետեւած դեղանցապէս անգլիասէր քաղաքականութեան պատճառաւ։ «Քէրի» պատասխանեց այս տեսութեան, պարզելով որ Բօրֆուի բարձրաստիճան հիւրը սիրով պիտի ընդունէր անշուշտ նախարարապետը եթէ կայսրը ծպտեալ և իբր պարզ սեփականատէր եկած չըլլար Բօրֆու։

«Քէրի» մրնոյն ատեն դիտել կուտայ թէ գահաժառանգ իշխանուհին յոյն տիկիններէ խուսափիլ ուզելու պարագան բընոյթը ունի մեծ դժգոհութիւններ առաջ բերելու։ Դիտել կուտայ թէ իշխանուհին յանկարծական մեկնումը վերջերս — պարզապէս անոր համար որ ներկայ չգտնուի գահաժառանգ իշխանին պատասխան մէջ արքունական ընդունելութեան, — մասնաւորաբար մտահոգիչ տպաւորութիւն մը թողած է։ Սակայն և այնպէս, կը շարունակէ «Քէրի», ժողովուրդը տակաւին չէ դադրած իր անձնուիրութիւնը արտայայտելէ իշխանուհին որուն բարձր յատկութիւնները կը գնահատէ։

Երէկի հեռագիրները կը հաղորդեն թէ այս պայքարը կը շարունակուի։ Եւ որովհետև, Սոֆի իշխանուհին քանի մը օրէ ի վեր, Բօրֆու իր եղբօր մօտ կը գտնուի, կը հարցուի թէ արդեօք կայսր Բօրֆու գտնուած ատեն այս բոլոր իրադարձութիւնները այլապէս կարեւոր քաղաքական նշանակութիւն մը չեն կրնար ունենալ։

Եթէ ընդդիմադիր թերթերու պարզած իրողութիւնները ստոյգ են, պարզապէս զարմանալու տեղի չմնար որ ապագայ թագուհին այս ընթացքը բռնած ըլլայ հանդէպ իր ապագայ ժողովուրդին։ Իշխանուհի և ամուսնի իր հպարտութիւնը գուցէ վիրաւորուած է այն դէպքերէն որոնք հեռացուցին գահաժառանգը բանակին։ Բայց, այն վայրկեանէն վերջ երբ այլեւս ամէն ինչ դարմանուեցաւ, քաղաքական տեսակէտով բարձր պատճառներ պէտք չէին որ հեռու պահէին իշխանուհին իր ապագայ հպատակներէն։ Աթէնքի կառավարական թերթերուն լեղուն, յարգալիր ըլլալով հանդերձ, նշանակութենէ զուրկ չէ։ Ժողովուրդը, կ'ըսէ անոնք, «տակաւին» անձնուէր է իր ապագայ թագուհիին։ «Տակաւին»։

Իսկ, յետո՞յ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԵՒՈՒՍ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Թան»ի Բէկէրսպուրկի թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ.—

«Իտալեռուս համաձայնութեան մը կնքումին վրայ «Նովոյէ Վրէմիա»ի նոր տեղեկութեան մասին,— տեղեկութիւն որ հերքուեցաւ յետոյ Հռոմի և Բէկէրսպուրկի մէջ,— ահա թէ ինչ կ'ըսէ լաւատեղեակ անձնաւորութիւն մը։ — «Երբեակ Զինակցութեան վերանորոգումը տեղի պիտի ունենայ հաւանաբար առաջուան պայմաններով, և. դիս պատութեանց վերաբերեալ ոչ մէկ պայման չկրնար այդ վերանորոգման մէջ խնդիր ըլլալ։ Բայց ոյնչէ կ'արգիլի Իտալիոյ, իր զինակիցներէն դուրս, ոև է համաձայնութիւն կընքել Անգլիոյ կամ Ռուսիոյ հետ։ Ոչ մէկուն համար գաղտնիք է թէ Ռուսիա և Աւստրիա տակաւին վերջերս համաձայնութիւն մը կնքած են Պալքաններու մասին և ո՛չ մին, ոչ ալ միւսը, այսպէս չարժելով իրենց միւս համաձայնութեանց դէմ չարժած չեն ըլլար, առաջինը հանդէպ Երրեակ Զինակցութեան և Աւստրիան Գերմանիոյ և Իտալիոյ հետ։ Ասկիա ըսել է թէ Իտալեռուս համաձայնութիւն մը միւնոյն Պալքանեան խնդրոյն չուրջը խիստ կարելի է։ Բայց կանխահաս է ըսել թէ համաձայնութիւն մը գոյացած է։ Հռոմի և Բեռերսպուրգի արդի լաւագոյն յարաբերութեանց մէջ, տարակոյս չկայ թէ աւելի յարմար առնն մը չէր կրնար ընտրուիլ։ Միայն թէ պէտք է ըսել որ դեռ ոչ մէկ համաձայնութիւն ստորագրուած է մինչև հիմա։

ԱՆԳԱՂՏՆԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՓՈՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

Հռոմէն կը հեռագրեն «Մաթէն»ի.— «Սթամբա» թերթին մէջ Պ. Ձիրմէնիի կողմէ արձակուած ամբաստանութիւնները միմնորդ տէրութեանց մէկուն դեսպանին դէմ, մեծ տպաւորութիւն առաջ բերած է պաշտօնական շրջանակներու մէջ։ Բնութիւն մը բացուած է։ Երբեք կասկածները չեն ծանրացած ֆրանսական դեսպանին վրայ, և, պատճառ ունիմ մտածելու,— բայց առանց բացարձակ ապահովութիւն ունենալու այս մասին,— թէ ո՛չ Անգլիոյ, ո՛չ Ռուսիոյ դեսպանատունները կասկածի տակ չեն։ Կը մնայէն ուրեմն իտալական կառավարութիւնը և Աւստրիոյ ու Գերմանիոյ դեսպանատունները։ Պ. Ձիրմէնի կը պնդէր իր հաստատումին վրայ, առանց զայն լրացնել ուզելու, բայց կառավարութիւնը խնդրոյ առարկայ չէր ըներ։ Այս առաւօտ «Բօրօլո Ռոմանօ», ընդհակառակը, այս նիւթին վրայ խմբագրական մը մէջ փափագ կը յայտնէ որ իտալական արտաքին գործոց նախարարութիւնն ալ յիշուի, և կ'երևի թէ այդ աղբիւրէն բղխած անգաղտնապահութիւն մը կրնայ աւելի ճշմարտանման իրողութիւն մը նկատուիլ։ Ատոր մէջ կայ ճշմարտութեան համար գովելի սէր մը կամ հիւրասիրութեան պարտականութեանց համար մեծ հոգածութիւն մը։ Ի փոխարէն, թարգմանը կը հանդիսանայ դերմանական դեսպանատան մէկ բողոքին, բողոք զոր նոյնպէս կը հրատարակեն այս իրիկուան «Թրիպունա» և «Գուէիէրէ ա'Իթալիա»։ Չի պիտի վիճաբանինք այս հերքումին վրայ, որովհետև տեղի ունինք հաւատալու թէ թէև պաշտօնական, անկեղծ, սակայն, հերքումը չի հակասեր մեր տեղեկութեան հետ։ Մենք չենք ամբաստանած դերման դեսպանը։ Բաւականացանք գրելով հետեւեալը, ինչ որ, կը պնդենք առանց ա'լ աւելի բացատրութիւն տալու։— «Շատ հաւանականութիւններ կան որ այդ անգաղտնապահութեան հետքերը գտնուին Իտալիոյ դաշնակից երկու տէրութեանց դեսպանատուններուն մէջ»։ Դիտել պիտի տանք թէ ասկից զատ ոչ ոք չէ հերքած — և պատճառը կայ — այն բազմաթիւ օրերու յապաղումը, զոր Աւստրիոյ դեսպանը պատճառեց տէրութեանց դիմումին առթիւ։ «Բօրօլո Ռոմանօ» կը հարցնէ թէ ինչ անչափութիւն կընար ըլլալ այդ յապաղման և իտալական պատասխանին կանխահաս հրատարակումին մէջ։ Արդէն մատնանիշ ըրինք չարակամութեան այս նոր յայտարարութիւնը, ինչպէս և ռուսական նախաձեռնութիւնը ի դերև հանելու համար բոլոր պատրուակներէն օգուտ քաղելու արամադրութիւնը։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ԳԱՀԸՆԿԷՑ ՇԱՀԻՆ ԵՂԲԱՅՐԸ

«Թան»ի Բեռերսպուրկի թղթակիցը կը հեռագրէ.— Դարձնկեց Շահին եղբարներէն մին Սալար-իւտ-Տէօվլէ, Լուրիսթանին մէջ իր դիրքը կ'ամրացնէ։ Ռուս արտաքին գործոց նախարարը լուր չէ առած Քիրմանշահի հիւպատոսարանին յարձակման վրայ։ Եւ արդէն չհաւատար ալ ատոր, որովհետև Սալար-իւտ-Տէօվլէ լաւ տրամադրութիւններ ունի հանդէպ Ռուսիոյ։ Վերջին լուրերու նայելով, անիկա դրաւած է Պիտքարը։ Լուրիսթանի մէջ ժողովրդական ըլլալով և միեւնոյն ատեն շատ պարագաներ ունենալով հոն, կը կարծուի որ անընկճելի պիտի մնայ հոն։ Ռուսիա իրեն դէմ միջոցներ ձեռք չպիտի առնէ այլ միմիայն չարաւորութեան խորհուրդներ պիտի տայ անոր։

ԱՊՈՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Լոնտոնէն «Օսմ. Լոյս»ի հասած մասնաւոր հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ կառավարչին վրիժառութեանց հետեւանքով տարածուն ապստամբութիւն մը պայթած է Աֆղանիստանի մէջ։ Մէկէ աւելի ճակատամարտներու մէջ զօրախումբերը պարտուած են։ Բարդուլէն օգնութիւն փութացուած է։

ԿՈՄՍ ՊԷՐԽԹՕԼՏ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վիեննայէն Ապրիլ 11 թուակիր հետեւեալը կը գրուի «Օսմ. Լոյս»ի.—

«Երկու ամիսէ ի վեր որ Կոմս Պէրխթօլտ յայտարարեց կոմս Էրէնթալի, միջազգային քաղաքականութիւնը առիթ չընծայեց նոր նախարարին բեմ ելնելու։ Բայց այս կարճ ժամանակամիջոցը թոյլ տուաւ իրեն չփնտռելու մէջ մտնելու, իբր նոր նախարար, Վիեննայի դիւանագէտներուն և դիւանագիտական զանազան շրջանակներուն հետ և անշահեկան չէ գիտնալ թէ ինչ տպաւորութիւն թողուցած է ան անոնց մէջ և անոնք ինչ կ'ըսեն իրեն համար։

«Այս շրջանակներուն միաձայն կարծիքը այն է որ կայսեր ընտրութիւնը աւելի լաւագոյն չէր կրնար ըլլալ։ Կոմս Պէրխթօլտ, ազնուական ցեղէ, խիստ մըշակուած միտք մը, և միշտ անյապ նոր բան մը սորվելու, ունի նաև յստակատեսութեան և գործել գիտնալու յատկութիւններ որոնցմով է որ մարդ կրնայ ճշմարիտ դիւանագէտ մը դատնալ։ Կոմս տ'Էրէնթալի զպրոցին մէջ կազմուած, կոմս Պէրխթօլտ, ի պահանջել, հարկին պիտի կրնայ ցոյց տալ պէտք եղած հաստատամտութիւնը պաշտպանելու համար աւստրեռունգարական միապետութեան շահերը։ Եւ միեւնոյն ատեն շրջահայեաց և խոհեմ անձ մըն է ան որ, դիտէ պատրաստ գտնուելու պէտքը ամէն առթիւ։ Իր քաղաքականութիւնը հաւատարմութեան քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ Ճիրմանիոյ հանդէպ զինակիցներու և լաւ յարաբերութիւններ պիտի մշակէ բոլոր տէրութեանց հետ ընդհանրապէս։ Այս տեսակէտով, կէմս Պէրխթօլտ շատ մեծ վստահութիւն կը ներշնչէ և աւստրեռունգարիոյ զինակից պետութիւնները պէտք է որ խրոխտանան իրարու այսքան լաւ ձեռքերու յանձնուած ըլլալուն համար Էրէնթալի գործը։

Այն պահուն երբ պաշտօնի անցաւ, լրագիրներէ մէկ քանիներու մէջ հրատարակուած յոդուածներու համաձայն, կարծուեցաւ որ նոր նախարարը Ռուսիոյ հետ Մերձէկեան նոր համաձայնութիւն մը պիտի կնքէ։ Այս կարծիքին տեղի տուող պարագան ալ սա էր թէ կոմսը Բէզէրսպուրկի ռուս շրջանակներուն մէջ մասնաւորաբար նշանակելի դիրք մը կը գրաւէր և թէ այս վերջինները իր անուանումը ողջունած էին առանց դոհունակութեամբ, յայտնելով թէ երջանիկ թուական մը բացուի աւստրեռուս յարաբերութեանց տեսակէտով։ Ինչպէս յայտնի է, այս կանխագուշակութիւնները չպիտի իրականանան։ Երկու երկիրներու յարաբերութիւնները, կոմս Էրէնթալի վերջին օրերուն մէջ արդէն իսկ ստացած էին վստահութեան հանդամանք մը։ Արդ՞ այս յարաբերութիւնները բաւական են որպէս զի նոր հանգամանք մը ունենան վիեննայի և Բէզէրսպուրգի դահլիճները պահպանելու համար պալքանեան քաղաքականութիւնը։

Ինչե՞ր չեն գրեր օտար թերթերը, առանց ճանչնալու արտաքին գործոց նոր նախարարին տեսակէտները։ Այս վերջին օրերս, օրինակի համար, մեծ օրական մը վաղս կը յայտնէր թէ աւստրեռունգարական կառավարութիւնը կուզէ տարածուիլ պալքաններուն մէջ։ Եւ կ'ըսէր թէ Նօվի-Պազարի վրայ պիտի քալէ։ Աւելորդ կը համարիմ հերքել այս զրոյցները։ Ինչ պիտի ըսէր Ռուսիա, — որուն հետ Աւստրեռունգարիա կը վերահաստատէ իր լաւ յարաբերութիւնները, — եթէ այս վերջինը իսկոյն տարածուի նմանօրինակ մտադրութիւններ արտայայտէր։ Հակառակն չէր ըլլար միթէ։ Կոմս Պէրխթօլտի դիւանագիտական խոհեմութիւնն ու չրջահայեցութիւնը լաւագոյն երաշխիք մըն են թէ Աւստրեռունգարիա չպիտի չեղի այն քաղաքական ուղղութենէն որ գծուած է 1909 աւստրեռուս կնճռոտութեանց հարթուելէն ի վեր։ Եւ ահա թէ ինչո՛ւ համար նոր նախարարը մեծ վստահութիւն կը ներշնչէ հոստեղի շրջանակներուն մէջ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ։— Խորհրդարանին բացման հանդէսին ընդունելութեան տոմակները արդէն պատրաստուած են։ Արարողութիւնը արդէն սկսած է ցերուել զանոնք բոլոր պաշտօնական մարմիններու, դիւանագիտական մարմնոյն և վերջապէս ամէն անոնց որոնք պէտք է որ ներկայ գտնուին։

*** Երէկ Սուլթանին վաւերացման ենթարկուեցաւ բացման հանդէսին ծրագիրը, ինչպէս գրուած էր, ծրագիրը վերջին տարուան յարեւնմանն է։ Բացման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ կէս օրէ վերջ։ Ժամը յայտնի չէ դեռ։

ՖՐԱՆՍ։ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ մէջ ի նպաստ աղքատներու կազմակերպուած ցուցահանդէսը 35 000 ֆրանք հասոյթ բերած է, մասնաւորապէս 875 ոսկի։ Աւելորդ է ըսել թէ այս գումարը ձեռք բերուեցաւ Տիկին դեսպանուհիին անխոնջ ջանքերովը։ Ի նպաստ այս գործին, դեռ վիճակահանութեան մէկ քանի տոմսեր կան, իւրաքանչիւրը 20 դրուշնոց, որոնցմով կարելի պիտի ըլլայ ձրիաբար մինչեւ Բարիզ երթալ, գալ Անոնք որ փափաքող են խիստ հաճելի ճամբորդութիւն մը ընելու, անկուտի տեսակէն, պէտք է փութով դիմեն «Սթամպուլ»ի խմբագրատունը ուր կը վաճառուին այս տոմսերը։

ԳԱՐԻԿ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ իրենց վերջին հրանդները ստացան որով կարելի պիտի ըլլայ իրենց լիազօր կերպով լուծել սահմանպլուսի խնդիրը օսմանցի պատուիրակներու հետ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Թուրք թերթերը կ'ըսեն թէ Ռուսիոյ և Պուլկարիոյ մէջ զինուորական շարժումները կը շարունակուին։ Ռուսիա, կ'ըսեն անոնք, որ մի քիչ նուազեցուցած էր իր գործողութիւնը Կովկասի զօրաց համախմբման տեսակէտով կը շարունակէ զրկել մեծաքանակ ռազմանիւթ և մեքենաներ։ Իր կարգին Պուլկարիա վերջերս զինուորական պատրաստութիւններու նուիրուած է։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԵՐԱԳԻՐԸ ՄԵՐԺՈՒԱԾ.— Պետական Խորհուրդը մերժած է պատերազմական նախարարութեան մէկ ծրագիրը որու համաձայն ելմտական հակակշռի դիւան մը պիտի հիմնուէր միայն կերպով հակակշռելու համար կիպրոնական պաշտօնատան ինչպէս նաև Պոլսոյ և գաւառներու զինուորական վարչութեանց հաշիները։ Պետական Խորհուրդը իր մերժումը կը պատճառաբանէ սա իրողութեան վրայ թէ հակակշռի դերը, ըստ օրինի, կը պատկանի ելմտական Նախարարութեան։

ՀԵՌԱԶԱՇՆԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ.— Հեռագրական և թղթատարական նախարարութեան որոշմամբ մէկ քանի օրէն տեղի պիտի ունենան հեռաձայնի փորձերը Պոլսոյ և Էսքիշէհիր միջև։ Այն պարագային երբ այս փորձերը յաջողին, միեւնոյն կերպով Կ. Պոլսոյ և Սելանիկի մէջ ալ հեռաձայն պիտի հաստատուի։

ՐՈՒՄԵԼԻԻ, ԵԷՄԷՆԻ, Վանայ, Բաղէշի և Էրզրումի մէջ հիմնուած նոր զօրաբանակներուն համար ոստիկան-զօրաց պիտանէին մէջ աւելցուած է 7,016,000 ղրուշի գումար մը։

ԼԱՆԿԱԶԱՅԻ ԴԷՊՔԻՆ ՇՈՒՐՋ.— Լանկազայի դէպքին առթիւ տեղւոյն դատական իշխանութիւնը քննութիւնը կը շարունակէ։ «Եէնի Ասբը» կը տեղեկանայ թէ մէկ քանի կէտերու մասին բացատրութիւն ստանալու համար Լանկազա հրաւիրուած են Սելանիկի Իթիւֆի նախագահ Շեյխ Էմէր էֆէնտի և Սայիտ էֆէնտի։

ՅԱՐԶԱԿՈՒՄ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ՎՐԱՑ.— Անցեալ չաթթու Տիարբեքիրէն Իբէկ գացող թղթատարը յարձակում կրած է աւազակներու կողմէ։ Թղթատարին ընկերացող ոստիկան-զինուորներ ուժգին ընդդիմութիւն մը ըրած են և աւազակները պարտաւորուած են խոյս տալ առանց դպչելու թղթատարին։ Հրացանաձգութեան պահուն աւազակ մը սպանուած է։ Ուրիշներ ալ վիրաւորուած են։

ՀԱՅՈՑԻ ՆՈՐ ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ ԳՏՆՈՒՆԵՐԸ.— Ակէ վերջ, Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ իրաւունք չպիտի ունենան առ հարիւր գումար մը պահանջելու, այլ Պետական Խորհուրդը ազատ պիտի ըլլայ իր յարմար դատած վարձատրութիւնը տալու։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Պոլսոյ և Սոֆիայի առևտրական սենեակներուն միջև վերջնական համաձայնութիւն մը կնքուած է խառն յանձնաժողովի մը կազմութեան համար որ պիտի զբաղի երկու երկիրներու առևտրական և մտտեսական բոլոր խնդիրներովը։ Զգիացուիր տակաւին թէ յանձնաժողովը Սոֆիա՞յի թէ Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի գումարուի։ Բայց հաւանական է որ Պոլիս գումարուի։ Քանի մը օրէն այս պարագան ալ կը յայտնուի։ Օսմանեան Առևտրական Սենեակին պատուիրակները որոնք 12 հոգի պիտի ըլլան, ընտրուելու վրայ են։ Պուլկար պատուիրակներուն թիւն ալ պիտի ըլլայ 12։

ԴԱՏԱԿԱՆ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄՆԵՐ.— Դատական Նախարարութիւնը 20,000 ոսկիի վարկ մը ուղած է Բուսէլլիի մէջ նոր դատարաններ հիմնելու և արդէն գոյութիւն ունեցող դատարանները վերակազմելու համար։ Ուրիշ 10,000 ոսկիի վարկ մըն ալ ուղուած է Փոքր-Ասիոյ դատական վերակազմութեան համար։

*** Դատական Նախարարութիւնը սկսած է խմբագրել օրինագիծ մը դատաւորներու անուանման և պաշտօնի բարձրացման մասին։ Այս օրինագիծը որ Խորհրդարանին վաւերացման պիտի ենթարկուի, կը պատրաստուի Ֆրանսայի, Պելճիքայի և ուրիշ երկիրներու մէջ ի կիր առնուած օրինագծերու վրայ։ Դեռ մէկ քանի յօդուածներ միայն պատրաստուած են։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ.— Օսմ. կառավարութիւնը Անգլիոյ կառավարութեան կողմէ հրաւէր ստացած է ներկայացուցիչ մը ղրկելու անթել հեռագրի միջազգային համաժողովին որ տեղի պիտի ունենայ Լոնտոնի մէջ, Յունիս ամսուն։ Այս հրաւէրը ընդունուած ըլլալով, թղթատարարութեան նախարարութիւնը այս օրերս պատուիրակ մը պիտի ընտրէ։

ՀԱՅՃԻ ԱՏԻԼ ՊԷՅ ներքին գործոց նախարարը Բ. Դրան տեղեկացուցած է թէ չպիտի կրնայ ներկայ գտնուիլ Խորհրդարանի բացման հանդէսին, դեռ աւարտած չըլլալով իր գործը։

ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՀԵՍՏԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ որոնք զէնքի տակ կանչուած են մասնակցելու համար 14 Ապրիլին տեղի ունեցեալ մեծ զօրանցքին, իրենց համազգեստները ստացած ըլլալով, այսօրուընէ կը սկսին իրենց մարզանքի փորձերուն։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՆՈՐ ԳԻՏԵՐԸ.— Կալթայի թրամուէյի նոր կայարանը նոր կամուրջին միացնող պղտիկ գծին աշխատութիւնները երկու երեք օրէն պիտի սկսին երբ Քաղաքապետութիւնը վերջնական կերպով որոշէ լայնցնել Գարաքէօյի հրապարակը ուր կը գտնուի Սակարանը, Խալեար Խանը են։ Մօտերս կը սկսին Կալթա-Օրթաքէօյ-Պէպէք գծին աշխատութիւնները։

ԻԶՄԻՐԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Իզմիրի ոստիկանութեան տեսչը պաշտօնագրով մը կը յայտարարէ թէ Իզմիրի վերի Այ-եանի թաղին բնակիչներէն ատաղձագործ Ալէքօյի կինը անցած օր Նամազկեահի ոստիկանական պահակատոցը դիմելով բողոքած է թէ իր 11 տարեկան ծանօթ անուանով որդին որ սրճարանի մը մէջ աշկերտութիւն կ'ընէ երբ իրիկուան մօտ Հավրա փողոցէն կ'անցնէր, երկու Հրէաներ վրան յարձակելով բանի տան մը մէջ փակած են։ ուրեմն ազատուած է երկու կրետացիներու կողմէ։ Որովհետև յիշեալ կինը կարդ մը դրոյցներ ալ մէջ բերած է, ուստի մանրակրկիտ հարցաքննութենէ մը ետքը հասկցուած է որ հոս հոն թափառող յիշեալ Եանքօն ուշ մնալուն առթիւ ծնողացը յանդիմանութենէն ազատուելու համար այս չինծու պատմութիւնը հնարած է։ Արդ՝ կը յարէ ոստիկանապետը, նկատելով որ այս խնդիրը կարդ մը թիւրիմացութեանց տեղի կրնայ տալ պարտք համարած է վերոյիշեալ ճշմարտութիւնը հրապարակել։ Այս խնդրոյն առթիւ Իզմիրի «Էջոյլիւ» թերթն ալ հետեւեալը կը գրէ.— «Մեր յոյն հայրենակիցներէն կարդ մը տղէներ ամէն տարի Հրէից Բաղարջակերաց տօներուն մօտ այսպիսի տարաձայնութիւններ կը հանեն։ Այս ստոյգ պատմութիւններ որոնք տարիներէ ի վեր կը շարունակուին և որոնք անհիմն նախապաշարումներու ծնունդ են, մերթ ընդ մերթ մեծամեծ և ցաւառիթ աղէներ և դէպքեր առաջ կը բերեն։ Իզմիր բնաւ ոտոցած չէ որ ասկէ չատ ժամանակ առաջ այսպիսի նախապաշարման մը հետեւանքով չատ մեծ և արիւնալի դէպք մը պատահած է։ Ակէ քանի մը տարի առաջ ալ միեւնոյն կերպով դէպք մը ծագելուն քիչ մնացեր էր կորսուած այս տղոց մէկը Ուրլայի մէջ, միւսը Զէյմէկի մէջ գտնուած ու բերել տրուած է, որով հաստատուած է թէ այս ամբաստանները հիմ չունին։ Մինչ 20դ դարուն մէջ կ'ապրինք, և մեր Յոյն հայրենակիցներուն կրթութիւնը, գիտութիւնը և ուշիմութիւնը աւելի բարձր է, ցաւալի է որ այսպիսի անոտի նախապաշարման մը դեռ հաւատ ընծայողներ կը գտնուին անոնց մէջ։

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Հանեայէն կը գրեն Օսմ. Լոյսի թէ վերջին զեկոյցներուն նայելով անտառապահ Մուսթաֆա Համուցան, որ Մարտ 29ին Բէթիմոյի մօտ ոստիկան—զինուոր Բոլկէրաքիսի կողմէ ըսպանուած էր, 1889ին Բոլկէրաքիսի հորը ուած են խոյս տալ առանց դպչելու թղթատարին։ Հրացանաձգութեան պահուն աւազակ մը սպանուած է։ Ուրիշներ ալ վիրաւորուած են։

ՀԱՅՈՑԻ ՆՈՐ ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ ԳՏՆՈՒՆԵՐԸ.— Ակէ վերջ, Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ իրաւունք չպիտի ունենան առ հարիւր գումար մը պահանջելու, այլ Պետական Խորհուրդը ազատ պիտի ըլլայ իր յարմար դատած վարձատրութիւնը տալու։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Պոլսոյ և Սոֆիայի առևտրական սենեակներուն միջև վերջնական համաձայնութիւն մը կնքուած է խառն յանձնաժողովի մը կազմութեան համար որ պիտի զբաղի երկու երկիրներու առևտրական և մտտեսական բոլոր խնդիրներովը։ Զգիացուիր տակաւին թէ յանձնաժողովը Սոֆիա՞յի թէ Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի գումարուի։ Բայց հաւանական է որ Պոլիս գումարուի։ Քանի մը օրէն այս պարագան ալ կը յայտնուի։ Օսմանեան Առևտրական Սենեակին պատուիրակները որոնք 12 հոգի պիտի ըլլան, ընտրուելու վրայ են։ Պուլկար պատուիրակներուն թիւն ալ պիտի ըլլայ 12։

ԴԱՏԱԿԱՆ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄՆԵՐ.— Դատական Նախարարութիւնը 20,000 ոսկիի վարկ մը ուղած է Բուսէլլիի մէջ նոր դատարաններ հիմնելու և արդէն գոյութիւն ունեցող դատարանները վերակազմելու համար։ Ուրիշ 10,000 ոսկիի վարկ մըն ալ ուղուած է Փոքր-Ասիոյ դատական վերակազմութեան համար։

*** Դատական Նախարարութիւնը սկսած է խմբագրել օրինագիծ մը դատաւորներու անուանման և պաշտօնի բարձրացման մասին։ Այս օրինագիծը որ Խորհրդարանին վաւերացման պիտի ենթարկուի, կը պատրաստուի Ֆրանսայի, Պելճիքայի և ուրիշ երկիրներու մէջ ի կիր առնուած օրինագծերու վրայ։ Դեռ մէկ քանի յօդուածներ միայն պատրաստուած են։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ.— Օսմ. կառավարութիւնը Անգլիոյ կառավարութեան կողմէ հրաւէր ստացած է ներկայացուցիչ մը ղրկելու անթել հեռագրի միջազգային համաժողովին որ տեղի պիտի ունենայ Լոնտոնի մէջ, Յունիս ամսուն։ Այս հրաւէրը ընդունուած ըլլալով, թղթատարարութեան նախարարութիւնը այս օրերս պատուիրակ մը պիտի ընտրէ։

ՀԱՅՃԻ ԱՏԻԼ ՊԷՅ ներքին գործոց նախարարը Բ. Դրան տեղեկացուցած է թէ չպիտի կրնայ ներկայ գտնուիլ Խորհրդարանի բացման հանդէսին, դեռ աւարտած չըլլալով իր գործը։

ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՀԵՍՏԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ որոնք զէնքի տակ կանչուած են մասնակցելու համար 14 Ապրիլին տեղի ունեցեալ մեծ զօրանցքին, իրենց համազգեստները ստացած ըլլալով, այսօրուընէ կը սկսին իրենց մարզանքի փորձերուն։

ՊԱՂՏԱՏԻ ՄԷՋ գործուած է համալսարան մը քանալ։ Այս համալսարանը երկու ճիւղ պիտի ունենայ, մին բիւշոիէ և միւսը խոտանէ ուր պիտի ուսուցուին արաբերէն լեզու և գրականութիւն։ Աստուածաբանական դասընթացք մըն ալ պիտի հաստատուի։

ՄԱՄԼՈՒՔ ՕՐԷՆՔԸ ԴԱՐՁԵԱԼ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ԿՐԷ.— «Ժէօն Թիւրք» կը տեղեկանայ թէ կառավարութիւնը պարման վիճակի ընդմէջն վերջ, մասնոյ նոր օրէնքին վրայ փոփոխութիւններ պիտի ընէ։

ԳԱՐԱ ՄՈՒՍԱ, Եղնիկի նահիէով 23 հատ միւնթէխիպը սահի տուած է, որոնցմէ միայն մէկը հայ է Մէրտէկէօղլու Յարութիւն էֆ. Մանթաշեան։

ՈՒՐԱՒՈՒԹԵԱՄԲ կ'իմանանք թէ Պոլսի անասնաբուժական քննիչ Գարեգին էֆ. Արսէնեան նոյն պաշտօնով փոխադրուած է Հայտար Փաշա։

ԹԷՄԷԹԻԻ ՏՈՒՐՔԸ.— Ելմտական նախարարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրուած էր այն անկանոնութեանց վրայ, որոնք յաճախ կը պատահին թէմէթիի օրէնքին գործադրութեան մէջ։ Գլխաւորապէս ա՛յս պարագան է որ պատճառ եղած է տէրութեանց մերժումին, որպէս զի այդ օրէնքը չգործադրուի իրենց հպատակներուն նկատմամբ։ Տէրութիւնները մասնաւորապէս դիտել կուտային թէ իւրաքանչիւր հարկատուի վրայ դրուած տուրքերը յաճախ չատ բարձր էին, բաղդատմամբ իրենց հպատակներուն և եկամուտներուն։ Նմանապէս այդ բարձր տուրքերուն դէմ է որ տեղական թերթերը բողոքեցին։ Ելմտական Նախարար Նայլի պէյ, նկատի առնելով այս դանգատները, ձեռք առած է կարգ մը անօրինութիւններ որոնք նպատակ ունին կատարեալ դոհացում տալ օսմ. հպատակներուն և միեւնոյն ժամանակ անհետացնել այն պատճառները որոնք կը պարտաւորեն տէրութիւնները չի հաւանիլ թէմէթիի օրէնքին կիրարկութեան։ Այդ անօրինութիւնները կը կայանան պարզապէս Ելմտական Նախարարութեան մէջ հաստատուած ելմտական բարձր յանձնաժողովին իրաւասութեանց ընդարձակման մէջ։ Ելմտական Նախարարութիւնը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ այս մասին.— Ցայտնի է թէ Սահմանադրութեան վերահաստատման հետեւեալ օրը ելմտական բարենորոգմանց բարձր յանձնաժողով մը կազմուած էր Ելմտական Նախարարութեան մէջ։ Իր անդամներուն մէջ բազմաթիւ օտար մասնագէտներ կային։ Այդ յանձնաժողովը, իր կազմութեան օրէն իսկ, պաշտօն ունէր ելմտական նոր օրէնքներ մշակել։ Այս յանձնաժողովը է որ մշակած է թէմէթիի օրինագիծը։ Ուստի, կառավարութեան որոշումով, որ վաւերացուած է Սուլթանին իրաւունքով, ելմտական յանձնաժողովը պաշտօն ստանձնած է թէմէթիի օրէնքին գործադրութեան հսկել։ Նոյնպէս պաշտօն պիտի ունենայ վերաքննել բոլոր այն գանգատները, որոնք պիտի կրնային զալ հարկատուներէն, այդ օրէնքին կիրարկութեանը մէջ։ Միւս կողմէ, յանձնաժողովին երեք անդամները պիտի մտնակցին նաեւ նորակազմ յանձնաժողովին նիստերուն, որոնք նպատակ ունին քննել բոլոր գանգատները և անշարժ կալուածներու վրայ տուրքերու նոր օրէնքին գործադրութեան մասին։

աչքերը հանած և յետոյ մորթած էր զայն։ Մարտ 29ին երբ ոստիկան—զինուորը իր պաշտօնին բերմամբ հանդիպեցաւ Հասուցանի, առիթէն օգտուելու իր հօրը մահուան վրէժը լուծելու համար և Համուցանը սպաննեց հրացանի գնդակով մը։ Բօլոկէրաքիս փախաւ Թոգլով իր Մանդիսի՛ր հրացանը և անոր տեղ առնելով իր զոհին հրացանը։ Ոստիկան—զինուորներու պահակախումբը որուն կ'ղեկաւարէր Բօլո

ձին յիշատակուած են գաւառներու մէջ գործուած բոլոր ընտրական զրկանքները Հայոց մասին։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐԵԿԱՐԳԻՉ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Դատական Նախարարութեան պիւտճէին մէջ առժամաբար 30.000 ոսկի դրուեցաւ, որ եթէ ընդունուի երես. ժողովին կողմէ, պիտի դրուի Հայաստանեայ Նահանգները զրկուելիք բարեկարգիչ յանձնաժողովին տրամադրութեանը տակ, պէտք տեսած գաւառներու մէջ, դատական վերակազմութիւն կատարելու համար։

ՄԵԾ ՅԱՒԵԼԵԱՆԸ

Ամերիկահայ ուսանողական միութիւնը որոշած ըլլալով արժանի չքով մը տօնելու հայ տպագրութեան դիւտին 400 ամեակը կոչ մը ուղղած է բովանդակ ամերիկահայ հասարակութեան, մասնաւորաբար հայ տպագրիչներուն, հեղինակներուն և մամուլին, որպէսզի այս առթիւ աջակցին իրենց Ուսանողական միութիւնը մասնաւորաբար որոշած է կազմել ամերիկահայ տպագրական գործերու ցուցադրութիւն մը ուր պիտի երեւան Ամերիկա տպուած բոլոր հրատարակութիւնները, թերթ, գիրք, տետրակ, և։ Հանդէսը տեղի պիտի ունենայ Պոսթոնի մէջ, ուսանողներու տարեկան հաւաքումարի ժողովին երրորդ օրը յառաջիկայ յունիս 23ին։

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՇԱՆԴԷՍ Ի ՆՊԱՍՏ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Ն. Կայս. Բարձր. Իշխան Սալահէտտին էֆէնտիի բարձր հովանաւորութեան տակ և ղեկավարութեամբ Կոմիտաս վարդապետին (իր 200 երգիչներով) այս կիրակի օր, 8 Ապրիլ, ժամը ճիշդ 2 (Ը. Ե.)ին, Բերա, Թէյէթ Պայրի ձմեռնային թատրոնին մէջ տեղի պիտի ունենայ Ազգային Հիւանդանոցի տարեկան մեծ նուագահանդէսը, բոլորովին նոր յայտագրով։

Ազգային Հիւանդանոցը ամէնուն գթութեան արժանի այն մեծ հաստատութիւնն է որուն ի նպաստ սարքուած տարեկան նուագահանդէսները միշտ փայլուն յաջողութիւններ ունեցած են, արդիւնքի տեսակէտով։

Տարակոյս չունինք թէ այս տարուանն ալ յաջողութեամբ պիտի պսակուի, ընդհուպ կարգադիր ժամախումբի գնահատելի ջանքերուն նոյնքան ալ ժողովուրդին կողմէ ընծայուած համակիր ընդունելութեան։

ՀԱՅ ԴՊԻՐՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐՋՆԱԳԻՐԸ

Պոլսոյ եկեղեցիներու հայ դպիրներուն կողմէ Պարիսքարան զրկուած հանրագրով մը սպառնալիք կ'ըլլայ թէ իրենցմէ ոչ մէկը պիտի մասնակցի եկեղեցական արարողութեանց, եթէ երբէք Պատրիարքանը վճռական դիմումով մը չչնայ զիրենք ազատել զինուորագրութենէ։

ՀԱՅԿ ԲԱԴԻԿԵԱՆԻ ԴԱՓՆԻՆԵՐԸ

Արձանագրած Հայկ Բադիկեան, որ արդէն մեծ ժողովուրդականութիւն կը վայելէ ոչ միայն Սան Ֆրանսիսքոյի, այլ ամբողջ Քալիֆորնիոյ մէջ, վերջերս նոր-նոր յաւելումներ ըրաւ իր համբաւին վրայ։ Իր վերջին ստեղծագործութիւններէն մէկն է «Ունայնութիւնը», որ յոյժ գեղանի կնոջ մը խիստ նրբին և արտայայտիչ արոյրէ մէկ արձանն է։ Ամերիկեան թերթերը մեծ գովեստով կը խօսին ի մասին այդ չչնաղ արձանին զոր իբրև գեղարուեստի հրաշակերտ մը՝ Սան Ֆրանսիսքոյի հասարակած պարտէզներէն կամ թանգարաններէն մէկուն մէջ դրուելու սահմանուած կը նկատեն։

Բադիկեան այս օրերս ամբողջ Սան Ֆրանսիսքոյի խօսակցութեան ու յարգանքին արարկան դարձած է այն արոյր է գեղարկեա պնակիտին (տախտակին) համար զոր չնած էր իրր նուէր աշխարհահռչակ երգչուհի տիկին Թէդրաձէնիի որ 1910ին ծննդեան նախընթաց օրը (դեկ. 24) Սան Ֆրանսիսքոյի Մարդէքի փողոցին մէջ անկիւնը երդած էր ան Սան Ֆրանսիսքոցիներու խուռն բազմութեան մը Բադիկեանի չնած այդ գեղակերտ պնակիտին վրայ դրուած է։ «Ցիշել 1910 ծննդեան իրիկունը երբ այստեղ տիկին Թէդրաձէնիի երգեց Սան Ֆրանսիսքոցիներուն»։ Այս պնակիտը Սան Ֆրանսիսքոցիները դնտեղեցին «Լոթայի Աղբիւր» կոչուած աղբիւրին վրայ որ կը գտնուի Մարքէթ, Բրոնի, Կէրի և երրորդ փողոցներուն իրար կորած տեղը։ Բացումը տեղի ունեցաւ մարտ 25ին մեծ հանդէսներով և երգեցողութեամբ որոնց կը մասնակցէր նոյն ինքն նուէրընկալը, տիկին Թէդրաձէնի։ Հանդէսին կը նախագահէր քաղաքապետ Բոլի որուն կ'ընկերանային քաղաքին վարչական մարմինը, պաշտօնեութիւնը, դատաւորները և ուրիշ ականաւոր անձինք։ Տիկին Թէդրաձէնի բաղմած էր տիկին Բադիկեանի և քաղաքապետին կնոջ մէջտեղ։ Երգչուհին հանդէսին մէջ համբուրեց տիկին Բադիկեանը և սեղմեց Պ. Բադիկեանի ձեռքը ի նշան երախտագիտութեան այդ չչնաղ պնակիտին համար։ Ամբողջ քաղաքը ցնծութեան մէջ էր և ամէն լեզու կը գովէր հայ արուեստագէտը իր չչնաղ գործին համար։ Բոլոր ամերիկեան թերթեր պատկերազարդ երկար յօդուածներ նուիրեցին Պ. Բադիկեանի այս աշխատութեան։

Ուրախալի է տեսնել որ երիտասարդ հայ հանճարը իր գործերուն վրայ քննացող մը չէ, այլ ամէն օր նորանոր ապացոյցներ կուտայ թէ ինքը միշտ դէպի աւելի բարձրը կը ձգտի։

ՍՏԱՁԱՆԱԳԻՐ

«ՇԱՆԹ» կիսամսեայ չաբաթաթերթին 20րդ. թիւը. որ կը բովանդակէ բաղմաթիւ գիտելիքի յօդուածներ եւ նկարներ, մասնաւորաբար հայ ծանօթ արուեստագէտի մը՝ նկարիչ Տիար Սարգիս Սրկանեանի լուսագրոյն գործերուն արտադրութիւնները։ Գին 2 դրուշ։

ՄԱՀ

ՁԵՆՈԲ ՊԷՅ ՄԷՐՀԱՄԷԹՃԵԱՆԻ

Ցաւով կը գուժենք ազգ. շրջանակներու մէջ շատ ծանօթ անձնաւորութեան մը՝ Զենոբ պէյ Մէրհամէթճեանի մահը, որ տեղի ունեցաւ առջի իրիկունը, Շիշլիի մէջ։ Հանգուցեալը Պոլսոյ ամէնէն յայտնի ճարտարապետներէն մէկն էր, երկար տարիներ վարած էր կայս. պալատան ճարտարապետի պաշտօնը, և վերջին տարիները, այլեւս ծերացած, հանգիստ կեանք մը կ'անցնէր արարական ոճով գեղակերտ չէնքի մը մէջ, զոր անձամբ չնած էր իր ընակութեան համար, և որ Շիշլիի ընդարձակ պողոտային գեղեցկադոյն զարդը դարձած է։

Զենոբ պէյ կը մեռնի 81 տարեկան հասակին մէջ։ Իր մահը շատ խոր վիշտ մը պիտի պատճառէ անշուշտ Պոլսոյ հայ հասարակութեան զանազան խաւերուն, մասնաւորաբար Ֆէրիգիւղի աղքատ շրջանակին մէջ, որուն գրեթէ միակ բարերարը դարձած էր վերջին տարիներու ընթացքին։ Ինք վերաշինեց տեղւոյն խարխուլ եկեղեցին, ինք մանաւանդ կրթական հաստատութեան վայել վիճակի մը մէջ դրաւ գիւղին խեղճ ու կրակ վարժարանը։ Իրաւամբ կը մտածէր թէ անհատական բարերարութիւնները առաւելապէս աղքատ ու բաղմակարօտ շրջանակները պէտք է ընտրեն իրր նպատակակէտ, քան փարթամ և բարեկեցիկ շրջանակները, որոնք արդէն կրնան բաւել իրենց պէտքերուն և այնքան ալ կարօտութիւն չեն զգար արտաքին օժանդակութեանց։ Ահա թէ ինչո՛ւ Ֆէրիգիւղի թաղը իր մշտակայ հոգածութեան առարկայ դարձուց, ինչ որ սակայն երբեք արգելք մը չեղաւ որ ուրիշ կողմ ալ յատնուած կարօտութեանց օգնութեան ձեռք չկարկառէ։

Զենոբ պէյ Մէրհամէթճեան քանի մը օրէ ի վեր թեթեւ ցրտաւութեան մը հետեւանքով անկողնոյ կը ծառայէր, անանկնալ կերպով հիւանդութիւնը սաստկացեր և առջի գիշեր մեռեր է իր Շիշլիի բնակարանին մէջ։ Հանգուցեալը երկար ատեն արքունի ճարտարապետութեան պաշտօն վարած է և ինքն է որ չնած է կայս. քէշկը։ Ինք բնիկ Պոլսեցի՝ ծնած է Պէշիկթաշի մէջ և Սուլթան Ազիզի ու Սուլթան Մէհմէտի օրերուն, արքունի չինութիւններու մէջ մասնակցութեան լայն բաժին մը ունեցած է։ Պատուուած է օսմանեան և աւստրիական պատուանշաններով։ Հանգուցեալը ունի հինգ զաւակ Գէորգ, Սիսակ և Աբգար էֆ.ները եւ երկու աղջիկներ, որոնք ամուսնացած են այսոր։ Հանգուցեալին մահը երկէ հեռագրուեցաւ Եգիպտոս գտնուող իր անդրանիկ զաւակին՝ Գէորգ էֆ. Մէրհամէթճեանի, որպէս զի փութայ Պոլիս։ Մինչեւ անոր ժամանումը տեղի չպիտի ունենայ յուղարկաւորութիւնը։ Հանգուցեալին մարմինը փոխադրուած է Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին, որ երեքշաբթի օր հաւանաբար տեղի պիտի ունենայ յուղարկաւորութեան հանդէսը։

** Բազմաթիւ եկեղեցական ու աշխարհական ծանօթ անձնաւորութիւններ, հանգուցեալին բնակարանը երթալով իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին հանգուցեալին զաւակներուն։

«Մանզուէլ» իր սրտագին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ այս առթիւ հանգուցեալին պարագաներուն։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Խոսրովեան Հմայեակ էֆէնտին սիրած մարդոցմէն չէ։ Չեմ ճանչնար զինքը անձնապէս, ո՛չ մէկ անձնական խնդիր ունեցած եմ իրեն հետ, բայց կրկին չեմ յարգեր զինքը, և ապահովաբար յանցանքը իմս չէ ասոր մէջ։ Այն մարդոցմէն չէ արդէն որոնք յարգանք կը ներշնչեն։

Կը յիշեմ որ ժամանակաւ շատ ծանր մեղադրանք մը ըրած եմ իրեն հրապարակաւ։ Չեմ ուզեր այսօր իր մէկուսացման յոյսերուն վրայ պաղ ջուր մը թափել՝ այդ մեղադրանքը կրկնելով, կը բաւէ որ ըսեմ թէ ինքն իսկ չէ կրցած հերքել այդ մեղադրանքը։ Եւ ասոր մէջ դարձեալ անձնական նկատումները գործ մը չեն ունեցած։ Զինքը նոյն իսկ դէմքով չէի ճանչնար այդ միջոցին։ Հրապարակագրի պարտականութիւն մըն էր ըրածս, և ուրիշ ոչինչ։

Թերեւս ինծի դժուար ըլլայ բացատրել թէ ինչո՛ւ չեմ սիրեր զինքը։ Ատելութիւն ալ՝ սիրոյ պէս՝ յաճախ անմեկնելի խորհուրդ մըն է մեզի համար. կը սիրենք՝ չենք գիտեր ինչո՛ւ. կ'ատենք՝ չենք գիտեր ինչո՛ւ։ Կայ մեր մէջ տեսակ մը բնազդ որ մարդիկն ու իրերը կը զատէ նոյն իսկ դատողութենէն ալ լաւագոյն ու ապահով կերպով, և որ բացարձակապէս անթափանցելի կը մնայ մեզի։ Իր վճիռները կ'ընդունինք՝ առանց իր պատճառաբանութեանց տեղեկանալու։ Ես միշտ հեշտանքով հեռուեր եմ այդ բնազդին, որովհետեւ երբեք չէ խաբած զիս։

Այսպէս ուրեմն՝ չեմ կրցած սիրել Խոսրովեան էֆէնտին։ Եւ իր յաջորդական աշխատութիւնները բնաւ չեն զրաղեր իմ տրամադրութիւնս փոխելու։ Նոյն իսկ Խոսրովեան էֆէնտիի ամենավերջին փոխակերպութիւնը՝ ազատականութիւնը, չէ կրցած զիս յուզել։ Ազատականութիւնը կը սիրուի՝ երբ դաւանանք մըն է. բայց երբ կը դաւանայ հասարակ դիմակ մը՝ անձին հաշիւներն ու փառասիրութիւնները յաջողցնելու համար միայն, այն ատեն աւելի ատելի է քան յուեղոյն յետադիմականութիւնը։ Եւ Խոսրովեան էֆէնտիի ազատականութիւնը՝ դժբախտաբար այս տեսակէն է։

Հետեւեցէ՛ք իր գործունէութեան, և փաստը՝ չպիտի ուշանայ յայտնուելու։ Երեւակայեցէ՛ք զինքը Սահմանադրութեան վերահաստատման վաղորդայնին։ Այդ օրերուն՝ յանկարծ Հնչակեան եղաւ այս մարդը այն միեւնոյն անիմանալի հրաչքով՝ որով Համիտ սահմանադրական դարձած էր։ Կը խօսէր Հնչակեան հաւաքումներու մէջ, «մեր ծրագիրը», «մեր Ս.-Դեւոնկրատ կազմակերպութիւնը», «մեր Հնչակեան կուսակցութիւնը», և ասոնց նման չըլլալիք, չկլլուելիք ասութիւններով։ Մէկ օրէն միւսը՝ քան զԱպաշ-Դիւլ Հնչակեան դառած էր։ Պատճա՞ռ։ Որովհետեւ կը յուսար Հնչակեաններու ընորհիւ ինքզինքը մէկուս ընտրել տալ։

Այդ ամէնը կրկնելով կրկնելով՝ վերջի վերջոյ ինք ալ սկսաւ հաւատալ ըսածին։ և եթէ խաղը քիչ մըն ալ տեւէր, ապահովաբար պիտի սկսէր քարոզել թէ Հընչակեանութիւնը հիմնողն ալ ինք է։ Բայց ժամանակ չունեցաւ։ Հնչակեաններուն աչքը բացուած էր արդէն։ Անուշիկ մը հասկցուցին իրեն թէ լաւագոյն բան մը

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԸ

ՊՈԼՍՈՅ ԵՐԵՍՓ. ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այսօր տեղի կ'ունենան Օսմ. Խորհրդարանի Պոլսոյ երեսփոխաններուն ընտրութիւնները։ Օսմ. Համալսարանի չէնքին մէջ, ուր պիտի գումարուին Պոլսոյ բոլոր Բ. կարգի ընտրողները, առտուան ժամը 9ին (Ը. Ե.)։ Որպէս զի քուէտուփի բացման գործը չյապաղի, բոլոր Բ. կարգի ընտրողները պարտաւոր են իրենց թաղապետական շրջանակներէն ինքնութիւնին հաստատող տեղեկագիրները միասին առնել իրենց հետ։ Ինչպէս կը յիշուի, Պոլսոյ Բ. կարգի ընտրողները մօտաւորապէս 500 հոգի են, որոնց 46ը հայ, բոլորն ալ Իթթիհատի թեկնածուներուն կուսակից։

Իթթիհատի Պոլսոյ ընտրութեանց քննիչ յանձնաժողովը, երէկ իրիկուն Իթթիհատի Պոլսոյ կեդրոնին մէջ նիստ դումարելով վերջնականապէս կազմեց իր ընտրելիներուն ցանկը՝ հետեւեալ կերպով։

1. Ահմէտ Նէսիմի պէյ
2. Մէհմտուհ պէյ
3. Հիւսէյին Ճահիտ պէյ
4. Հաշիմ պէյ
5. Շէֆիգ պէյ
6. Գրիգոր էֆ. Զօհրապ
7. Պեարոս էֆ. Հալաճեան
8. Արթաս էֆէնտի.
9. Օրֆանիտիս էֆ.
10. Ֆարաճի էֆ.

Այս տասէն վեցը՝ Ահմէտ Նէսիմի, Հիւսէյին Ճահիտ պէյերը եւ Զօհրապ, Հալաճեան, Արթաս ու Ֆարաճի էֆէնտիները արդէն կը մասնակցէին նախորդ Խորհրդարանին։ Ասոնցմէ միայն մէկը՝ Արթաս էֆէնտի նախորդ նստաշրջանին Սելանիկը կը ներկայացնէր. մնաց հինգը Պոլսէն ընտրուած էին։

Նոր թեկնածուներէն Մէհմտուհ պէյ՝ դատական արդի նախարարն է, այն որ նախորդ նստաշրջանի ամենավերջին ընտրութեան միջոցին մէկ քուէի տարբերութեամբ պարտուեցաւ Պոլսոյ մէջ։ Միւս թուրք նոր թեկնածուներէն Հաշիմ պէյ ելմտական նախարարութեան կարեւոր պաշտօնատարներէն մէկն է, իսկ Շէֆիգ պէյ, եղբայր արտաքին գործոց նախարար Ռիֆաթ փաշայի նախադահն է Օսմ. նաւատորմի հանգանակիչ մարմնին։

ԴԵՍՊԱՆՆԵՐՈՒՆ ԵՐԷԿԻ ԴԻՄՈՒՄԸ

Ծանուցուածին համաձայն, Ռուսիոյ գործակատարը և Գերմանիոյ, Աւստրաւնգարիոյ, Անգլիոյ և Ֆրանսայի դեսպանները երէկ առտու յաջորդաբար Արտաքին գործոց նախարարին ապարանքը երթալով զատ զատ տեսակցեցան Ասքիպէյի հետ։

Այս տեսակցութեանց մասին մեր ստացած տեղեկութեանց յենլով, ի վիճակի ենք յայտարարելու թէ տեսակցութիւնները տեղի ունեցած են խիստ բարեկամական բառերով և յարեւնման Հռոմի մէջ կատարուած դիմումին։

Ասքիպէյ պատասխանած է հինգ տէրութեանց ներկայացուցիչներուն թէ անմիջապէս իրենց տեսակցութիւնը պիտի հաղորդէ վարչապետին և Բ. Դրան պատասխանը պիտի հաղորդուի իրենց յարմար առթիւ մը։

** Ինչպէս ծանօթ է, Ռուսիոյ կառավարութեան նախաձեռնութեամբն էր որ Հռոմի մեծ տէրութեանց դեսպանները մէկէ աւելի անգամներ դիմելով Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարին, տեղեկացան իտալական կառավարութեան դիցուն ներումներուն Պոլսոյ մէջ ալ առաջին անգամ ըլլալով Ռուսիոյ անունով դիմում եղած է օսմ. կառավարութեան։ Առաջին անգամ Ասքիպէյի ապարանքը դացողը Ռուսիոյ գործակատար Մ. Սվէչինը եղաւ։ Դեսպաններուն առաջարկը եղած է հեռագրով մեծամամնութիւն պիտի չգտնայ։ Եւ սակայն նոյն իսկ այս պարագային, բացման հանդէսը կայսեր ներկայութեանը կատարելու մասին նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ տրուած որոշման գործադրութիւնը, Ն. Կայս. Վեհափառութեան հաւանութեան ենթարկուած է։

** Ն. Կայս. Վեհափառութիւնը բացման հանդէսին ներկայ գտնուելու համար վաղը կէս օրէ վերջ ժամը 2ին կայս. Պալատին մէնկելով Խորհրդարան պիտի երթայ։

ՊԷՐՈՒԹԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Պէրութի կուսակալը պատրաստ ելլած է չրջակայ քաղաքներուն մէջ քննութիւններ կատարելու համար։

ՓՕԼԷՐԱՆ ԱՏԱՆՑԻՑԻ ՄԷՋ

Վերջին քառասնորեայ ժամուան միջոցին քսերայէ ուիթը դէպք պատահեր և հիներէն ալ չորս հոգի մեռած են։

ՀԱՅ ՄԻԻՆԹԷԽԻՊԸ ՍԱՆԻՆԵՐՈՒ ԵՐԷԿԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄԸ

ԶՕՀՐԱՊ—ՀԱԼԱՃԵԱՆ ՄԻԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅ ԹԵԿՆԱԾՈՒ ՀՌՉԱԿՈՒԱԾ

Նախապէս եղած հրաւէրին համաձայն, երէկ Պոլսոյ հայ միւնթէխիպը սանիները, ժամը 3ուկէսին (Ը. Ե.) հաւաքուեցան Բերայի Խորհրդարանին մէջ և զանիկ նիստ դումարեցին։ Ներկայ էին 46 հայ միւնթէխիպը սանիներէն 34ը։ Մնացեալներէն ոմանք անձնական գործերով կը բացակայէին։ Հայ Բ. կարգի ընտրողները երկար խորհրդակցութիւններէ յետոյ միաձայնութեամբ Պոլսոյ հայ երեսփ. թեկնածու հռչակեցին Դր. Զօհրապ և Պետրոս Հալաճեան էֆէնտիները և որոշեցին այդ երկուքէն զատ ուրիշ ոչ ոք հայ երեսփ. թեկնածուի քուէ չի տար։ իսկ այն պարագային որ ոչ էն կերպով կասկած մը ունենան, ըստ ընդելով խմբովին մեկնին, առանց մասնակցելու քուէարկութեան։ Հայ միւնթէխիպը սանիները ասկէ զատ բաղձանք յայտնեցին որ Պոլսոյ հայ երեսփոխանները ասկէ վերջ՝ ամէն տարեշրջանի վերջը, երբ խորհրդարանական արձակուրդները կ'սկսին, իրենց գործունէութեան համարատուութիւնը ընեն։

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ռուսօսթրի երեսփ. թեկնածու Սմբատ էֆ. Քէաթիպեան, որ առջի օր անձամբ իր թեկնածութիւնը պաշտպանելու համար նոյն քաղաքը մեկնած էր և Իթթիհատի կեդրոնէն ալ մասնաւոր հեռագիրներ տրուած էին, զարմանքով կը տեսնէ որ ուրիշ «զաղ»ի մը մէջ ալ ընտրութիւններ արդէն կատարուած են իր հոն հասած իրիկունն իսկ։ Նոյն իսկ Իթթիհատական միւնթէխիպը սանիներ, ինչպէս կը լսենք, այդ զաղային մէջ, հայ թեկնածու մը չի յաջողցնելու համար ո՛չ Պոյաճեանի տուեր են և ոչ ալ Քեաթիպեանի, այլ Իթիլաֆական թեկնածուին, որ միաթթիս է եղեր։ Եւ երեւակայեցէք որ Իթթիհատական միւնթէխիպը սանիներու քուէով կրնայ ըլլալ որ վաղը Ռուսօսթրոյէն Իթիլաֆական մը յաղող։

** Իսմիտի հայ թեկնածուին մասին երէկ իրիկուն դարձեալ նոր հրահանգներ տրուեցան Իթթիհատի մասնաճիւղին։

ՄԱՀՄՈՒՏ ՇԵՎՔԷԹ ՓԱՇԱՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պատերազմական Նախարար Մահմուտ Շեվքէթ փաշա «Տէյլի Քրոնիքլի» թղթակցին հետեւեալ յայտարարութիւնները բրած է, զորս Մ. Սանտլէր հաղորդած է երէկ գիշեր «Մոնիթէօռ»ի։ —

Նախարարը ըսած է թէ ինք համոզուած էր որ Վիչէնցա կայսեր և Իտալիոյ թագաւորին միջեւ տեղի ունեցած տեսակցութիւնը քաղաքական խնդիրներու, ի ժամանորի պատերազմին վրայ դարձած է և թէ կայսրը իր բոլոր ջանքերը ի գործ կը դնէ պատուաբեր հաշտութիւն մը կնքելու համար։ «Որքան ատեն որ Իտալիա պնդէ կցման վրայ, ոչինչ կրնանք ընել, չարունակած է։ Մինակ տրամադիր ենք Տրիպոլսոյ և Պենղազիի մէջ Իտալացիներուն չնորհելու իրենց փափաքած չափով առանձնաչնորհումներ պայմանաւ որ Սուլթանին գերիշխանութեան իրաւունքները պահպանուին։

Իսկ Տարանելի մասին նախարարը ըսած է.—

«Ես, զինուորականի ձեւով, կ'ուզեմ որ Իտալացիք փորձեն յարձակում մը Տարանելի դէմ։ Ասկէ խիստ կարեւոր ձեռնարկ մը պիտի ըլլար արդի զինուորական թաքթիքի տեսակէտով։ Այդ պարագային ասկա երկու մարտանաւերու միջև չէր որ տեղի պիտի ունենար կռիւը, այլ Տրէթնոթներու և ընդհանրապէս ականներու մէջ։

Մահմուտ Շեվքէթ փաշա աւելցուցած է թէ վերջերս քննած էր Տարտանելի ամրութիւնները, որ անառիկ դասած էր ծովային տեսակէտով։

ԳԵՐՄԱՆ ՇՈՒԵՆԱԻԻ ՄԸ ԴՐԱՒՈՒՄԸ

«Պերլինէր Թակէպլատ» խօսելով այն գերմանական չոգենաւին մասին որ Միջերկրականի մէջ, իտալական թորփիլաներէ գրաւուելէ վերջ ազատ արձակուած էր, — ըստ որում հաստատուած էր թէ իր բեռցած ռազմանիւթերը կը պատկանէին գերման «Կէյսէր» պատերազմական նաւին, կը գրէ.

«Կէյսէր» որ տարիէ մը ի վեր Միջերկրականի արեւելեան ուղղանին մէջ կը գտնուի և բազմաթիւ փորձեր կը դատարէ սպառած էր իր ռազմանիւթերը։ «Բիլօս» չոգենաւը յատկապէս բեռցուած էր անոր յատկացուած ռազմանիւթերով։

«Պերլինէր Թակէպլատ» յիշեց, խնայելու համար իտալական մարտանաւերուն անօգուտ հետապնդումներ և ուիրդ միջոցներ, կը տեղեկացնէ իտալական կառավարութեան թէ գերմանական ռազմանիւթերու նոր փոխադրութիւններ պիտի դրկուին, քիչ ատենէն պատերազմի թատերավայրը։

«Ամսուն 11ին, «Բաթրիքիա» չոգենաւը մեկնած է Ուիլիէլմս Հավենէ մեծաքանակ ռազմանիւթով զէպ ի ծայրագոյն Արեւելք։ Ամսուն 29ին, «Պիւլիչմիսիր» չոգենաւը թանկա պիտի մեկնի Արեւելեան Ափրիկէ, գերման յոնանական մը ռազմանիւթ տանելու համար։ Վերջապէս, Մայիս 2ին, «Բրէնս Լյյթէլ Ֆրէտերիկ» չոգենաւը պիտի մեկնի Համպուրկէն Բոր Սայիտ դարձեալ «Կէյսէր»ի համար ռազմանիւթ տանելու։

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Գաղատիոյ մէջ ընտրական գործողութիւնները աւարտեցան և հին երեսփոխաններէն Մուսթաֆա և Հիքմէթ պէյերը վերընտրուեցան, իսկ Խալիլ Խալիսի և Ֆիքրէթ պէյերը ի Նորոյ ընտրուած են։ Զորումի մէջ ալ հին երեսփոխաններէն Միւնիր և Ալի Օսման պէյերը վերընտրուած են։ Ասոնց ընտրութեան տեղեկագիրը պիտի պատրաստուի չուտով՝ Պոլիս դրկուելու համար։ Իսմիրնէի գաւառին մէջ ալ երեսփոխանական ընտրութիւնը լրացած ըլլալով, Իթթիհատի թեկնածուները ջախջախիչ մեծամասնութեամբ ընտրուած են։ Այդ տեղ Իթթիհատի թեկնածուները էին թղթատարական նախարար Թալաթ պէյ, նախորդ երեսփոխան Ֆայիզ էֆ. և կուսակալութեան կեդրոնական հաշուակալութեան քննիչ Լմիկ պէյ։ Իսկ Դերգեխէի մէջ ընտրուած են նախորդ երեսփոխան Էմրուլլահ էֆ. և Իթթիհատի կեդրոնին պատուիրակներէն Խուէր Նաճի պէյ։ Ասոնց ալ ընտրութեան տեղեկագիրը փութով պատրաստ պիտի ըլլայ Պոլիս դրկուելու համար։

ԴԱՍԹԷՄՈՒՆԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Դասթէմունիի կուսակալը իրեն փոխանորդ նշանակելով՝ տեղին զինուորական հրամանատարը, քննական պատոյի ելած է։

ՅԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՇԷՆՔԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

Ներքին գործոց նախարարութիւնը տեսնելով որ զանազան գաւառներէ կառավարական շէնքերու կառուցման կամ նորոգման մասին շատ մը դիմումներ կը կատարուին, որոշեց այդ կարգի դիմումներու զոհացում տալու գործը յանձնել նախարարութեան իրաւասութեան տակ գտնուող բանտերու կառուցման տեսչութեան, այդ տեսչութիւնը անուանելով կառավարական շէնքերու և բանտերու տեսչութիւն, որ պիտի գտնուի դարձեալ Ներքին գործերու նախարարութեան իրաւասութեան տակ։

ՊԱՐԻ ՄԻՋՈՑԻՆ ԿՌԻԻ

Եանեայի կուսակալութեան Լորուս Դոստաքի գիւղին մէջ Կիմնազէ Վիրչոտի բնակիչներէն ոմանք ուրախութեամբ պարելու ժամանակին, յանկարծ մէջերնին վէճ մը կը ծագի որուն հետեւանքը կռիւ կ'ըլլայ։ Այդ կռիւին մէջ կին մը սպաննուած և վեց այրեր ալ թեթեւապէս վիրաւորուած են։ Սպաննող և վիրաւորողներէն չորսը ձերբակալուած են, մնացածներն ալ փախած։ Քննիչներու մասին խիստ հետապնդութիւն կը կատարուի։

ՕՐԷՆԳԻ ՁԵՂՈՒՄ

Թաղապետական օրէնքի վեցերորդ յօդուածին համաձայն, տարին երկու անգամ տեղական Խարէի ժողովները և թաղապետական ժողովները խառն նիստ կազմելով՝ կը քննեն թաղապետութեան տարեկան ծախքը, կը կազմեն յաջորդ տարուան պիւտճէն, ինչպէս նաև հարկ տեսնուած ատեն պիւտճէիի յաւելում կամ զեղչում կը կատարեն։ Ասոնք օրէնքին որոշ տրամադրութեամբ յայտնուած ըլլալով հանդերձ, կարգ մը կուսակալութեանց մէջ ասոր հակառակը տեղի կ'ունենայ։ Այնպէս որ գաւառակի մը թաղապետութեան հաշիւները գաւառ և գաւառէն ալ կուսակալութեան կը ղրկուին քննելու և վաւերացուելու համար։ Այս ընթացքը բացայայտ կերպով օրէնքին հակառակ ժողովի մը ուղղակի միջամտութիւնը հրաւիրելու պատճառ ըլլալուն, բացարձակապէս կ'արգիլուի, գաւառակի մը գաւառ և կամ գաւառէ մը կուսակալութեան ղրկելի պիւտճէի վաւերացումը և կամ հաշիւի մը քննութիւնը։

Այդ պատճառաւ իւրաքանչիւր տեղի թաղապետական ժողովները միայն իրաւասու կը նկատուին իրենց պիւտճէները կազմել, սնունց ինչ կերպով անտեսուիլը սահմանել և հարկ տեսնուած ատեն յաւելում կամ զեղչում կատարել։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐԸ ԸՆԴՀԱՆՈՒՆ ՕՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ Օյնաստանի թագաւորը Գորֆու մեկնելուն առթիւ երէկ առտու ընդունած է Թուրքիոյ գործակատար Կարիպ Բէյային պէյ որուն իր գոհունակութիւնը յայտնած է երկու երկիրներու յարաբերութեանց բարեւաւման համար, իր ժամանումէն ի վեր։

ՊՈՒՇՕԻ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Սէրիկիէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ընտրութեանց մէջ չանեցան Օսման պէյ և Կիլոր էֆէնտի։ Պուշօ պարտուեցաւ։

«ՊԱՐՊԱՐՈՍ ԽԱՑՐԻՏՏԻՆ» ԵՒ «ԹՕՐԿՈՒՏ ՐԻՖԻՄ» ԶՐԱՀԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այս երկու գնուած զրահաւորներուն իրր 12րդ մասնաւոր 40,000 ոսկի եւս յանձնուած է Տէյլի Պանքային։

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԵԱՆԵՆ ՀԱՄԱԾ

Ներքին գործերու նախարար Հաֆի Աւտիլ պէյ և իրեն հետ գտնուողները Յանեա հասած են։ Կուսակալը, զինուորական հրամանատարը, ինչպէս նաև քաղաքին պաշտօնեաները, մեծամեծները և դպրոցական աշակերտները դիմաւորած են նախարարը։ Ժողովուրդին բոլոր դասակարգերը խիստ գոհ մնացած են այդ այցելութենէն։ Քիչիչ յանձնաժողովը անմիջապէս իր պարտականութեան ձեռնարկած և քննութեան սկսած է։ Տեղւոյն մէջ կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ և ժողովուրդին բոլոր դանակարգերը կայսեր արեւշատութեան աղօթող և կառավարութեան հաւատարիմ են։

ԼԷՕՆ ԳԱԶՈՒՆ

ԵԷՆԻՋԷՐԻ ՀԱՍԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ե.

ՄԵԿՆՈՒՄԸ

922 Ճէմազիւլ-էվվէլի 5ին (6 Յունիս 1516), Սուլթան Սէլիմի Կ. Պոլսէն ելլելով Սկիւտար, իր զօրագունդերուն համախմբումին հոկելու գացած օրուան յաջորդ օրը, Ամէմիներու 11րդ պէօլիւկին արդելքի հրամանը վերցուց։

Ամիս մը, փակուած սուսերամարտութեան զբաղեր էինք, մարզարանին մէջ, արշալոյսէն սկսեալ մինչեւ իրիկուն։ Մարդու հետ հաղորդակցիլ արգիլուած էր։ Զէնքի կը կոչէին և կը ցրուէին, կէս գիշերուն զէնքերը կը հաւաքէին։ Երբոր Ճէմազիւլ-էվվէլի 5ի առտուն օգնական մարզիչը պէօլիւկին առջեւէն անցաւ, և զանոնք կարգաւ տեսաւ, ատրճանակիրները առջեւէն, տէգակիրները քսան քայլ ետեւէն, դրօշակիրներն ու աղեղակիրները երկու կարգ քովերէն, դրօշակը մէջտեղը, սուսերակիրները աջ կողմէն, թմբուկներուն դլուխը, ժպտեցաւ և ըսաւ մեր բէխին.

— Մահմո՛ւտ աղա, ահա ասիկա քեզի պատիւ բերող պէօլիւկ մըն է։

— Պատիւը ձեզի է որ մարզեցիք զիրենք, պատասխանեց մեր բէխը քաղաքավարօրէն։

— Եօլտաշնե՛ր, ըսաւ մեզի ապա մարզիչը, ձեզի մնաք բարով ըսելու եկայ։ Տարիէ մը ի վեր ձեզի մարզելու կոչուած էի, և այսօր ուրախ եմ յայտարարելու որ, ձեր խանդն ու յառաջդիմութիւնը նոր պարծանք մը կ'ըլլան։ Բոլո՛րդ ալ, սա վեց ամսուան ծառայողներէն սկսեալ, մինչեւ սա չորս ամսուան նորեկ երիտասարդները, ամէնքդ ալ զէնք գործածելն ու միասին գործակցելը գիտէք։ Տանը մէկերորդ պէօլիւկը կազմակերպուած պէօլիւկ մըն է, զոր կարելի է թշնամիին առջեւը հանել...։

Վայրկեան մը կանգ առաւ։ Բոլոր սրբերն ալ կը բաբախէին։

Որքան ալ որ գաղտնապահ էին մեր պաշտօնակիցները, և որքան ալ որ արգելահրամանը իիստ էր, նորէն մենք պատերազմի մը շարժումներուն մասին բաներ մը իմացեր էինք։ Ցեւադ մարզիչը խօսք առաւ կրկին.

— Այո՛, եօլտաշնե՛ր, 11րդ պէօլիւկը կազմ ու պատրաստ է. այս մասին երկի խօսեցայ արդէն Նորին Վսեմութիւն Նոր Թալիմանէնի Հէրսէք Եասուն աղային։

Նորէն կանգ առաւ։ Ինքզինքը մտամփոփեց պահ մը, չատ ծանրակշիռ յայտարարութիւն մը ընել ստիպուած ըլլալու պէս։ Լռութիւնը այն աստիճանին հասած էր որ, առտուան մեղմ հովէն դրօշակին տատանումին ձայնը ականջիս հասաւ։

— Եօլտա՛շներ, գոչեց մարզիչը զօրեղ ձայնով մը, երկիւղնէ ի վեր պահեստին շարժման մէջ է, վաղը Սկիւտար՝ Թագաւորին գոնեան բանակատեղը երթալու համար։ Օմախին Մայեալ ժամը և սպահները վաղը երթալու հրաման ունին։ Երկրորդ կարգին ընկերանալու համար տասնութը օրթա-ճէմիներ ապսպրուած են, որոնցմէ տասնվեցը արդէն որոշուած է։ Նորին Վսեմութիւնը անմիջապէս պիտի գայ ձեզի քննելու. եթէ զոհ մնայ ձեր դիրքէն, պիտի արտօնուիք տասնըութերորդ պէօլիւկին հետ երթալու պատուոյն։

Մեր ծափողջոյնները սկսանք, վասն զի այն պահուն երբ օգնականը խօսքը կ'աւարտէր, թմբուկը սկսաւ զարնուիլ, և Նորին Վսեմութիւնը երեւան եկաւ ձիով, թեւերը մետաքսէ կապոյտ «ճիւպէ»ով, գլուխը «իալաշա» կարմիր չուխայէ, և ձեռքը զինակոյտ մը բռնած։ Երկու աղեղակիրներ հետիտոն անոր առջեւէն կուգային և իր «օտա պայնն» ետեւէն կուգար ձիով։

Ամիջապէս, և առանց բարեւելու, քանի որ զէնքի տակ էինք, մեր բէխը հրաման ըրաւ թունդ հանող ձայնով մը.

— Ուշադրութի՛ւն, դո՛ւք, ատրճանակիրնե՛ր, մարզանքի սկսէք։

Եւ երկու առաջին հրամատարները հրամանը ատրճանակիրներուն և տէգակիրներուն կրկնելով.

— Աջ ձեռքերդ ի ատրճանակին վրայ, ա՛ռ զը վեր։

Շարժումը այնքան արագ և այնքան համապատասխան էր որ կարծես թէ մէկ մարմին մը էր ընողը։

Թալիմանէնին՝ խոշոր, չոփ չոր, ոսկրուտ, թխամորթ, ցիկտեր, բերնին վրայէն անցած սուրի ճեղքուածքի սպիով մարդ մը, մեր շարժումին կը նայէր, անշարժ, խուզարկու աչքով մը դիտելէն, որպէս զի սխալ մը բռնէ։

Զինավարժութեան փորձը կատարուեցաւ, յառաջադացումն ու յետս նահանջումն ալ եղաւ, ատրճանակիրները առաջ՝ և ապա ատրճանակիրները ետեւ շարժումը տեղի ունեցաւ, վերջապէս ամէն մարդանք լմնցաւ։ Այգերեցուս մէջը կը նայէր. սակայն մենք իր աչքին մէջը բան մը չէինք տեսներ. եւ երբ պէօլիւքը իր անցքը կատարեց ինքն ալ անցաւ գնաց իր տեղը առանց մեզի բառ մը ուղղելու։ Մեր պաշտօնատարները անոր ընկերացան մինչև փողոց և նորէն վերադարձան, անձկութիւնը դէմքերնուն վրայ։ Այդ պահուն մեր ճակատագիրը պիտի վճռուէր։ Պաշտօնատարները ցած ձայնով իրարու հետ խորհրդակցեցան, և վայրկեան մը վերջը բիւրը մեզի հրաման տուաւ զէնքերը վար դնելու, կարգը ցրուելու և մինչև կէս օրուան աղօթքի պահուն դուրսը մնալու։

Հին ընկերներէն մինը մեզի առաջարկեց հին զօրանոցները երթալ, եէնիչէրիներու օճախին մեկնումը դիտելու համար։ Քայլերնիս փութացուցինք, որպէս զի ուշ չմնանք վերադարձի համար։ Վրան գոցուած չուկայի մը առաջը հասեր էինք տուներով եզերուած լայն ճամբու մը վրայ, երբ մարդերու կոյտ մը չուկայէն դուրս ելլելով՝ մեր կողմը խոյացաւ։ Ամէնքն ալ կրցածնուն չափ կը վազէին. ոմանք տուներէ ներս կը մտնէին յանկարծ, ուրիշներ ինքզինքնին կ'ազատին կողմնակի փողոցներ նեռուելով. խոշոր դուռներուն ետեւէն փականքներու և երկաթէ ձողերու չխրտոցը կը լսուէր։

(Շարունակելի)

(18) Թարգմ. ՀԱՅԿԱՆՈՇ ՄԱՌՔ

ԳՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳԻՐՔ ՄԸ

«Մանզումէ»ի նախկին խմբագիր Յակոբ Տէր-Յակոբեան հրապարակ հանած է «Ուր խեցիներ ժողվեցի» անուն գիրք մը ուր ամփոփուած են հեղինակին բազմաթիւ գրական յօդուածները,— Պատկերներ, Մտածումներ և Տպաւորութիւններ, գաղափարի և արուեստի կրնակ արժանիքներով՝ օծուն։

Տարակոյս չունինք թէ մեր ընթերցողները նոյն հաճոյքով պիտի կարդան այս գիրքը ինչ հաճոյքով որ կարդացած են երիտասարդ գրագէտ-հրապարակագրին բոլոր յօդուածները։

Կը ծախուի 5 դահեկանի և կը գտնուի ամէն գրավաճառի քով։

ՏՈՔԹ Տ. ՃԷԶԱԻԻՐԼԷԱՆ

Բարիզէն վկայեալ մասնագէտ Ջղային եւ մտային հիւանդութեանց

Կը դարմանէ ամենավերջին դրութեամբ եւ. էլեկտրաբուժութեամբ կաթուածները, (paralysies), մէնէնժիզը (ménegite) իր տեսակները զանազանելով, Ջղային ցաւերը, nevralgie faciales և nevralgies siatiques, ինչպէս ձեռքի դողդողը, սրտի բաբախումը, Ջղային քարտինքը, Ջղային գիրութիւնը եւ Ջղային նիհարութիւնը, տղայոց դիւերային միգանցութիւնը, սերմահոսութիւնը, առնական անկարողութիւնը, կը դարմանէ լուսնոտութիւնը՝ Բրոֆ. Շարքոյի դրութեամբ, ցնցապարը (chorée) եւ զանազան Ջղային եւ մտային գիրութիւնք։

Կը գտնուի ամէն օր, բացի կիրակէ, առտուընէ մինչեւ երեկոյ Սիրքէճի կայարանի եկեղի դրան կից իր մասնաւոր դարմանատունը։ 4—75

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մեր Տրապիզոնի բաժանորդներէն առնոնցմէ որ իրենց հին բաժանորդագիններէն առկախ մնացած պարտքերնին՝ մինչև ցարդ չեն վճարած, կը խնդրենք որ հաճին անյապաղ իրենց հաշիւը յանձնել տեղւոյն մէջ թերթիս պատուակալ զործակալ Գաբրիէլ էֆ. Կ. Պալարեանի։ Ինչպէս նաև անոնք որ կը փափաքին թերթիս բաժանորդագրուիլ, կրնան դիմել վերոյիշեալ հասցէին։

Վարչութիւն «Մանզումէ»ի

ՍՄԲԱՏ ԲԻԻՐԱՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Հրապարակ ելաւ Թ. պրակն ալ, պատկերազարդ, չքեղ տպագրութեամբ Զատկական տօներուն առթիւ, չարաթը միայն 4 պրակ պիտի հրատարակուի։ Փնտռեցէք բոլոր լրագրավաճառներուն քով։ Կեդրոնատեղին է Պապը Ալի փողոց, թիւ 40, Նազարէթ էֆ. Ադեանի խանութը։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ—ԴԵՐՁԱԿ

ԵԴՈՒԱՐԴ ՏԱՆՑԻԿԵԱՆ

ՊՈԼԻՍ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՑ ԽԱՆ, ԹԻՒ 26, ՕՈՕՋՏԻ-ՊԱՌԻ ԴԷՄԸ

Ամէն անոնք որ կ'ուզեն ճաշակաւոր հագուիլ, թո՛ղ փութան դիմել Եդուարդ Տանցիկեանի գործատեղին, ուր հասած են արդէն ընտիր կերպասներ և ուր կը պատրաստուին ճաշակաւոր և անթերի հագուստներ, ամենավերջին նորաձեւութեանց համաձայն։

Առաջին այցելութիւն մը պիտի բաւէ գաղափար մը կազմել այս նոր հաստատութեան ճաշակի զերազանցութեան վրայ։

Դիմեցէք Պոլիս, Ճէլալ պէյ խան, թիւ 26։

ՄԵՐ ՕԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԱՒԵՏԻՍ

ՆՈՐ ԽԻՒՍ

Մօհամէտ Ալի պէյի կողմէն հնարուած և Արքունի նախկին դեղագործ Եվրէնիտիի միջոցաւ պատրաստուած համբաւաւոր Ա-ՆԻՍՈՆ ԽԻՒՍը Պահէճ Դարու, Գաստաբեան դեղարանը և Ենի Ճամի, Մօհամէտ Բեգիմ պէյի դեղի մթերանոցը, ինչպէս նաև բոլոր դեղարանները եւ մթերանոցները կը վաճառուին։ Պոլսոյ մէջ գինն է 5 ղրուշ։

ՏՈՔԹ, ԹԱՇՃԵԱՆ,

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱՐՏԱՔԻՆ, ԾՆՆԴԱՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԱԽՏԵՐՈՒ

Օգնական ուսուցիչ Օսմ. Բժշկական Հավաստարանի

Գիտական ամենավերջին մէթոտներով կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ այն տեսակ մորթային, ծննդամիզական և կանանց ախտերը, ցերմամիզութիւն երիկամներու, միզամանի եւ այլ հիւանդութիւնները, էլեկտրաբուժութեամբ՝ սերմահոսութիւնը, անկարողութիւնը, երազախորձութիւնը։ — (606)ի ՍԱԼՎԱՐՍԱՆԻ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆԵՐՈՎ եւ ԱՅԼ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ ՖՐԱՆԿԱԽՏԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ. մէջի, արեան, խոսքի, քիմիական և մանրաբանական քննութիւն։ Դարմանատունն է Պահէճ Դարու, Նոր փօսթահանէին դէմի կարգը Հայկ Ալլահվէրտեան դեղարանին մէջ իր մասնաւոր դարմանատունը, ամէն օր կէս օրէ վերջ։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ԱՆԿԼՕ-ՀԱՅ

ՓՅՓԱՋԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

1136 Է.Ջ 800 ՊԱՏԿԵՐ

Արժանացած համազգային գնահատման, եղական և անմրցելի իր տեսակին մէջ անզգիներէն հոմանիշներ. գիտական բառերու ճոխ մթերք. ժամանակ յաւելուածներ միակ վստահելի բառարանը. գին լաթակազմ 70, կիսակաշի 75. դիմել հեղինակին՝ Զ. Տ. Ս. Փափազեան, Կ. Պոլիս, Պայազիտ Հաուս։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Բազմաեղուեան Զրուցատրութիւն Հայերէն-Ռուսերէն-Գերմաներէն-Իտալերէն-Յունարէն-Ֆրանսերէն-Անգլիերէն և Տաճկերէն։ Է.Ջ 400։

Զ. Տ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Անհրաժեշտ երկսեռ ուսանողաց, ուսուցչաց և առ հասարակ ամէն անձանց.—

Օրական 10 վայրկեան չոգենաւի, չոգեկառքի, հանրակառքի կամ տան մէջ բազմալեզուեանը կարդալով անդգալաբար խիստ քիչ միջոցի մէջ պիտի սիրանայ եւրոպական վերոյիշեալ լեզուաց.—

Նորագոյն եւրոպական մէթոտներով պատրաստուած սոյն կարեւոր գիրքը պէտք է ամէն օր ամենուն գրպանը դրուելու։ Ապագան լեզուագէտինն է։

Գին 20 դահեկան, փոստի ծախքով 23։

Դիմել հեղինակին Զ. Տ. Ս. Փափազեան, Կ. Պոլիս, Պայազիտ Հաուս։

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ՓՈՐԱԳՐԱՏՈՒՆ

Տ. ՃԻՐԻՆԵԱՆ

Պապը Ալի Ճատէսի Ճրղալ օղլու եօզուչու, թիւ 10

Գործատեղւոյս մէջ կը պատրաստուին մասնաւոր խնամքով պատկերներ տօսախի, գինկոյի, պղինձի վրայ և ամէն լեզուէ կնիքներ քաղուկի և մետաղի վրայ, ինչպէս նաեւ բժիշկներու, դպրեվանքներու, ատամնաբոյժներու և փաստաբաններու համար նուրբ փորագրութեամբ թաղէաներ։ Կը պատրաստուին նաեւ խիստ ճաշակաւոր այցաքարդեր, նշանախօսութեանց և հարսանեաց հրաւիրատոմսեր վաճառականական ամէն տեսակ տպագրական պիտոյքներ։ Գիները չափազանց աժան, մաքուր և արագ, գաւառներէ ըլլալիք յանձնարարութիւններ փութով և խնամով կը պատրաստուին։ 4—20

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Զալաթիոյ.— Բանանոս խան։

Պոլսոյ գործակալութիւն.— Դաթրքը-օղլու բաստին գիմաց Աչիր էֆ. Քիւթիպանէ փողոց։

Պոլսոյ գործակալութիւնը, Զալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաեւ զանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն, ինչպէս և արտասահմանի համար։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ

ՏՈՔԹՕՐ

ԳԱՌԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱԲՐՈՏԻԹԵԱՆ

Ե Ի

ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԴՈՒՆԱՐԱՆԱՅ

ԱԽՏԵՐՈՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ

Ծննդական և արբոտիթեան զորձարաններու Հիւանդութեանց մասնագէտ բժշկ Տօքթ. Գառլօ Յակոբեան գիտական վերջին նորութեանց շնորհիւ առանց յաւ պատճառելու ենթակային հիմնապէս կը բժշկէ գիրանկախտը, հին և նոր ցերմամիզութիւնը, առնական անկարողութիւնը և սերմահոսութիւնը, ինչպէս նաև երկու սեռի վերաբերեալ աբրոթիտեան և ծննդական հիւանդութեանց ամէն տեսակները և կանանց արգանդային հիւանդութիւնները։

Ամէն օր, կէս օրէն վերջ, բացի կիրակի օրէն կը գտնուի Պահէճ-Դարու, չաքարավաճառ Հաճի Պէքիրի անկիւնը, թիւ 18, Մէրամէթեան-Պիանքի դեղարանը։

Ուրբաթ օրերը Ձրի

«ԲԷՍԻՄԼԻ ԳԱՄՈՒՍՈՅ ՕՍՄԱՆԻ»ի ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԱՐՏԱԾ

Թուրք նշանաւոր գրագէտ Ալի Մէյտի պէյի յօրինած եւ վեց մասնագէտներու սրբագրութեան բովէն անցած սոյն գործը, 3 մեծ հատորներ, 1200 էջեր, 4000 պատկերներ, 60 մեծ թաղէաներ եւ 4 գունաւոր պատկերներ կը պարունակէ։

Երեք հատորին անկազմ գինն է 70, լաթակազմինը 80 ղրուշ։ Ընտիր Թուղթի վրայ տպագրուած 3 հատորին անկազմ գինն է 80, կաշեկազմինը 95, թուղթերը ոսկեզօծեալ եւ ըստիր կաշեկազմինը 108 ղրուշ։ Գաւառներուն համար 10 ղրուշ թղթատարի ծախք կ'ուզուի։

Դպրոցականներու համար մասնաւոր վաճառում։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճատէսի, 32 թիւ ՃԻՀԱՆ գրատունը։

ՏՕՔԹՕՐ ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՊԻՊԵԱՆ

ՄԱՄՈՒԱԳԷՏ ՆԵՐԲԻՆ ԵՒ ՄՈՐ ԱՅԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Շէրլի, Օսման պէյի գաղիոլին մօտ, Անանեան արարիբանի իր յարկաբաժնին մէջ.

Ագանց և կանանց ինչպէս նաեւ տղայոց ամէնազգի հին և նոր ախտերը, սամոքսի, աղիքներու, երիկամներու, սրտի եւայլն հիւանդութիւնները անդրիական և ամերիկեան նորագոյն մէթոտներով կը դարմանէ։ Ցիրանկախտը և անոր հետեւանք բոլոր յամառ հիւանդութիւնները «Սալվարսան»ի և բոլորովին նոր դրութեամբ «Սատվին»ի ներարկումներով կը բուժէ առանց ո՛եւէ ցաւի և առանց զբաղումի արդելք ըլլալու։

Որպէս զի ո՛եւէ մէկը չի վարակուի թիֆոյով և զօլերայով, վերջերս Ամերիկայի և Անգլիոյ մէջ հնարուած, կիրարկուած և յաջողութեամբ պակուած նորագոյն միջոցներով պատուաստում ալ կը կատարէ։

Ուրբաթ օրեր մինչև կէս օր Ձրի։ 6—36

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԹՈՒ ՄԷԿ ԱՆԴԱՄԷՆ ԲՈՒԺՈՒՄ

ՏՔԹ. Յ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Բրոֆէսոր Էրլիխի վերջին անդամ գրտած 606 Սալվարսան դեղերով կատարելապէս կը բուժէ հին և նոր պաղիական ախտերը, մեհիան մէկ էնժէքսիոնով. նաև կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ցերմամիզութեան, միզամանի և երիկամունքի եւ բրօսթատի հիւանդութիւնները, ինչպէս նաև առնական անկարողութիւնն բոլորովին նոր մէթոտներով։ Իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր իր գործատեղին, Սիրքէճի, Թրամվէյի ճամբուն վրայ Ֆէպուս լուսանկարչատան առաջին յարկը։ Մանաւանդ.—Ամէն տեսակ գործողութիւններ միզանցքի և արգանդի հիւանդութիւններու և մասնաւոր խնամք։

— Եօլտա՛շներ, գոչեց մարզիչը զօրեղ ձայնով մը, երկիւղնէ ի վեր պահեստին շարժման մէջ է, վաղը Սկիւտար՝ Թագաւորին գոնեան բանակատեղը երթալու համար։ Օճախին Մայեալ ժամը և սպահները վաղը երթալու հրաման ունին։ Երկրորդ կարգին ընկերանալու համար տասնութը օրթա-ճէմիներ ապսպրուած են, որոնցմէ տասնվեցը արդէն որոշուած է։ Նորին Վսեմութիւնը անմիջապէս պիտի գայ ձեզի քննելու. եթէ զոհ մնայ ձեր դիրքէն, պիտի արտօնուիք տասնըութերորդ պէօլիւկին հետ երթալու պատուոյն։

Մեր ծափողջոյնները սկսանք, վասն զի այն պահուն երբ օգնականը խօսքը կ'աւարտեր, թմբուկը սկսաւ զարնուիլ, և Նորին Վսեմութիւնը երեւան եկաւ ձիով, թեւերը մետաքսէ կապոյտ «ճիւպէ»ով, գլուխը «իալաշա» կարմիր չուխայէ, և ձեռքը զինակոյտ մը բռնած։ Երկու աղեղակիրներ հետիտոն անոր առջեւէն կուգային և իր «օտա պայնն» ետեւէն կուգար ձիով։

Ամիջապէս, և առանց բարեւելու, քանի որ զէնքի տակ էինք, մեր բէխը հրաման ըրաւ թունդ հանող ձայնով մը.

— Ուշադրութի՛ւն, դո՛ւք, ատրճանակիրնե՛ր, մարզանքի սկսէք։

Եւ երկու առաջին հրամատարները հրամանը ատրճանակիրներուն և տէգակիրներուն կրկնելով.

— Աջ ձեռքերդ ի ատրճանակին վրայ, ա՛ռ զը վեր։

Շարժումը այնքան արագ և այնքան համապատասխան էր որ կարծես թէ մէկ մարմին մը էր ընողը։

Թալիմանէնին՝ խոշոր, չոփ չոր, ոսկրուտ, թխամորթ, ցիկտեր, բերնին վրայէն անցած սուրի ճեղքուածքի սպիով մարդ մը, մեր շարժումին կը նայէր, անշարժ, խուզարկու աչքով մը դիտելէն, որպէս զի սխալ մը բռնէ։

Զինավարժութեան փորձը կատարուեցաւ, յառաջադացումն ու յետս նահանջումն ալ եղաւ, ատրճանակիրները առաջ՝ և ապա ատրճանակիրները ետեւ շարժումը տեղի ունեցաւ, վերջապէս ամէն մարդանք լմնցաւ։ Այգերեցուս մէջը կը նայէր. սակայն մենք իր աչքին մէջը բան մը չէինք տեսներ. եւ երբ պէօլիւքը իր անցքը կատարեց ինքն ալ անցաւ գնաց իր տեղը առանց մեզի բառ մը ուղղելու։ Մեր պաշտօնատարները անոր ընկերացան մինչև փողոց և նորէն վերադարձան, անձկութիւնը դէմքերնուն վրայ։ Այդ պահուն մեր ճակատագիրը պիտի վճռուէր։ Պաշտօնատարները ցած ձայնով իրարու հետ խորհրդակցեցան, և վայրկեան մը վերջը բիւրը մեզի հրաման տուաւ զէնքերը վար դնելու, կարգը ցրուելու և մինչև կէս օրուան աղօթքի պահուն դուրսը մնալու։

Հին ընկերներէն մինը մեզի առաջարկեց հին զօրանոցները երթալ, եէնիչէրիներու օճախին մեկնումը դիտելու համար։ Քայլերնիս փութացուցինք, որպէս զի ուշ չմնանք վերադարձի համար։ Վրան գոցուած չուկայի մը առաջը հասեր էինք տուներով եզերուած լայն ճամբու մը վրայ, երբ մարդերու կոյտ մը չուկայէն դուրս ելլելով՝ մեր կողմը խոյացաւ։ Ամէնքն ալ կրցածնուն չափ կը վազէին. ոմանք տուներէ ներս կը մտնէին յանկարծ, ուրիշներ ինքզինքնին կ'ազատին կողմնակի փողոցներ նեռուելով. խոշոր դուռներուն ետեւէն փականքներու և երկաթէ ձողերու չխրտոցը կը լսուէր։

(Շարունակելի)

(18) Թարգմ. ՀԱՅԿԱՆՈՇ ՄԱՌՔ

SANTAL SALOLÉ LACROIX

Մեկդարի կատարի հետ Սանթալ Սալոլէ Լագրուա դեղերը Մանգալի գիրքերուն մէջ հրատարակեալ բոլորովին նոր մեթոտով մշակեալ բարիզեան Լաբորատուարի կողմանէ։

Մանրամասն գիրքերուն համար դիմեցէք Տոքթորներ Լագրուա Սենթ-Անթուանի, 31, Rue Philippe-de-Girard, PARIS.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՆԴՈԿ

ՕՍՄԱՆԻՅԷ

ՆԵՐՍԷՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Եիւքսէք Դալտրերէ, Ղալաթիա, Թիւ 30

Հիանալի տեսարան, եւրոպական նուրբ կահաւորում, էլեկտրական զանգակներով օդային կողերով լուսաւորուած, անթերի սպասարկութիւն, կատարեալ մաքրութիւն, գիներ դիւրամատչելի, գաւառացիներուն յանձնարարելի միակ հանգստաւէտ եւ կեդրոնավայր պանդոկ։

Ճաշարան, ընթերցարան և սրճարան սալոն։

ԾԱՆՕԹ.— Ուշադրութի՛ւն, ԵՒԻԳՍԷՌ ԴԱԼՏՐԸԸՄ հասցէին, չչփոթել ուրիշ Օսմանկիի հետ։ 6 50

ՏՔԹ. Պ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐԲԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ագանց և կանանց ծննդամիզական և ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԵՐՈՒ

Երկար տարիներ զանազան հիւանդանոցներու մէջ պաշտօնավարելով, իր ստացած փորձառութեամբը բժշկական նորագոյն մէթոտներով կարճ ժամանակի մէջ կը բուժէ գիրանկախտը, ցերմամիզութիւնը, սերմահոսութիւնը, առնական անկարողութիւնները, բրօսթաթի եւ միզամանի, ինչպէս նաև ստամոքսի, սրտի, թոքերու, աղիքներու և երիկամներու հիւանդութիւնները և զանազան յամառ վէրքեր։

Բացի կիրակէ, ամէն օր կէս օրէն մինչև երեկոյ կը գտնուի Սիրքէճի, Թրամվայ ճատէսի, չոգեկառքի ելքի դրան կից, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ։

Իսկ առաւօտէն մինչև կէս օր հիւանդ կ'ընդունի կէտիք Փաչա, Պալի Փաչա եօզուչը, Միւսէլիմ փողոց, թիւ 6 իր բնակարանը, նաև մօտակայ Վահրամ էֆ. Աստուրեանի դեղարանը և ուր Զորեքշաբթի, կէս օրէ առաջ ձրի։ 3—36

«ԶԱՒԴՆԱ»

(ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԿՈՒ ԱՆԴԱՄ)

Վաղը ամէն կողմ փնտռեցէք «Զուռա» ազգ. երգիծաթերթը քրքջալիր ու յաջեկան բովանդակութեամբ։ Օտեան Միւրթէզա պէյ, կիկ և Զաքրտալի։ Գին 10 փարա։ Թղթակարներ։ Հասցէ՝ Պապը Ալի, Իգտամ խան թիւ 31։

''ՄԱՆԶՈՒՄԷ''Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Հրապարակաւ կուգանք խնդրել մեր հին բաժանորդներէն որ հաճին անյապաղ, մեզ հաղորդել իրենց հասցէն, որպէսզի ո և է անանձնութիւն տեղի չունենայ առաքումներուն մէջ։

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի

ՕՍՄ. ԱՌԵՒՏՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

شركت تجارية عثمانية

SOCIÉTÉ COMMERCIALE OTTOMANE

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐԸ ԲԱՑ ԵՆ ԱՌԺԱՄԵԱՅ ԿԵՐՊՈՎ

ՍԹԱՄՊՈՒԼ, ԳԱԹԸՐՃՐՕՂԼՈՒ ԽԱՆ

Հայկական սոյն դրամական հաստատութիւնը կ'ընէ փոխառութիւններ, առևտրական տուներու, մուրհակներու, փոխանակագիրներու, բաժնեթուղթերու, պարտատոմսերու, ապրանքներու և քեռնագիրներու վրայ։

Կուտայ չէքեր, վարկագիրներ, փոխանակագիրներ և հեռագրական վճարումի հրամաններ, ինչպէս Թուրքիոյ նոյնպէս աշխարհիս բոլոր մասերուն վրայ։

Կը գնէ և կը ծախէ ամէն տեսակ բաժնեթուղթեր և պարտաթուղթեր թէ՛ մեր և թէ բոլոր օտար հրապարակներու վրայ, ինչպէս և օտար դրամներ։

Կը գանձէ եւ կը ղեղչէ առևտրական տոմսեր, մուրհակներ, փոխանակագիրներ, բաժնեթուղթեր և կտրոններ։

Կ'ընդունի դրամական ադանդներ նպաստաւոր պայմաններով։

Դրամատունս հաստատած է առևտրական տեղեկութիւններու համար լաւագոյն կերպով կազմակերպուած սպասարկութիւն։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

Ինայողութիւնը մեր հայրենիքին մէջ քաջալերելու համար կ'ընդունի 25 ղրուշէն սկսելով գումարներ

Դրամատունս կը կատարէ նաև թէ՛ իր հաշուոյն, թէ՛ մատակցութեամբ և թէ ուրիշներու հաշուոյն ամէն տեսակ տրդիւնաբերութիւններու և ապրանքներու գնում, վաճառում, փոխանակութիւն, ներածում և արտածում։

Կ'ընդունի ներկայացուցչութիւն թէ՛ տեղական և թէ օտար տուներու։

Կը կազմէ առևտրական և ճարտարարուեստական ընկերութիւններ և կը մասնակցի անոնց։ Կ'ընէ հանրօգուտ չինութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ձեռնարկութիւններ։

ԳՐԻԳՈՐ ԷՐՄԷՆԵԱՆ

ԶԳԵՍՏԵՂԻՆԱՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1872ԻՆ

ԹԻՒ 34, ԹՕՓԱՂԵԱՆ ԽԱՆ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ

Գրիգոր Երմէնեան վաճառատունը 1872ին հաստատուած ըլլալով, այդ թուականէն ի վեր ջանացած է զոհ ձգել իրեն դիմող բոլոր յաճախորդները՝ ծախած զգեստեղէններուն ամենալաւ տեսակէն և վերջին նորաձեւութեամբ խիստ վայելուչ ըլլալուն համար։ Ուրեմն, կը յանձնարարենք բոլոր անոնց որոնք կ'ուզեն ամենաշնորհը ապրանքէ կարուած խիստ վայելուչ և ածան հագուստներ գնել, թո՛ղ դիմեն Գրիգոր Երմէնեան վաճառատունը որ շատ զոհ պիտի մնան։

Ամ. ռուան տարիէ ժամանած են ընտիր ապրանքներ։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳԱՐՆԱՁ ԵՂԱՆԱԿԻՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ

ՇԹԱՅՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ

ՀԱՆԴԵՐՁԵԼԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

«Մանզումէ»ի հիմնուելէն ի վեր մեր գաւառի յարգելի թղթակիցները իրենց շահեկան ու ճշգրիտ տեղեկութիւններով ճոխացուցած են մեր թերթը։ Կը յուսանք որ ապէ՛ վերջ, միեւնոյն թղթակիցները կը հաճին շարունակել իրենց այդ օժանդակութիւնը, որուն համար կանխաւ կը յայտնենք մեր շնորհակալութիւնները։ Աղէկն «Մանզումէ» միշտ ժողովունդին թերթը ըլլալով, ձեռքէն եկած օժանդակութիւնը չէ զլացած և հիմա ալ ո և է գաւառացի անհատ որ ունի գործ ունենայ և կարգադրելու համար դժուարութիւններու հանդիպի, կրնայ դիմել Տնօրէնութեան և քան կարելւոյն գոհացում ստանալ։